

Peti seminar, ki ga organizira DIS za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah, bo 24. novembra 2007 na gradu Rajhenburg v Brestanici.

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941-1945 LJUBLJANA, OKTOBER 2007 – Št. 70-71

Skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 je bila 17. septembra 2007 v Ljubljani

Delovno predsedstvo skupščine DIS. Od leve proti desni: Stane Plazar, Hilda Marc in Branko Bogovič

Redna letna skupščina DIS je bila v ponedeljek, 17. septembra 2007, v Ljubljani, v hotelu Turist. Skupščino je začela predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, ki je najprej pozdravila vse delegate in goste, med njimi župana Mestne občine Ljubljana **Zorana Jankoviča** in poslanca DS mag. **Franca Žnidaršiča**. Posebej je pozdravila predsednico novoustanovljene KO DIS Tolmin **Ano Svetičič** in nova predsednika KO DIS Studenec **Petra Ruparja** in KO DIS Jesenice na Gorenjskem **Slavko Biček**.

Nato je predsednica predlagala, da se s trenutkom molka poklonimo umrlim žrtvam vojnega nasilja. Ob tem je z žalostjo povedala, da je od prejšnje skupščine DIS umrlo 617 izgnancev in beguncev.

Predsednica DIS je nato predlagala naslednji dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in overovateljev zapisnika
3. Sprejem dnevnega reda
4. Sprejem poslovnika za delo Skupščine DIS
5. Poročilo o delu Skupščine Društva izgnancev Slovenije in njenih organov za obdobje od junija 2006 do junija 2007
6. Predlog programa Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 za leto 2008 in finančni načrt za leto 2008
7. Razprava po poročilu in predlogu programa dela za leto 2008
8. Podpis deklaracije in pogodbe s češkim društvom izgnancev »Krog državljanov ČR, izgnanih leta 1938 z obmejnih ozemelj«
9. Pravilnik o finančnem in materialnem poslovanju DIS

10. Sprejem sklepov DIS

11. Razno

Delegati so se z dnevnim redom strinjali. Za delovno predsedstvo Skupščine DIS je predsednica DIS predlagala delovno predsedstvo v sestavi: **Hilda Marc**, delegatka KO DIS iz Ljubljane, **Branko Bogovič**, delegat iz KO DIS Dobova, in **Stane Plazar**, delegat KO DIS Celje. Za zapisnikarico je predlagala **Danico Velkavrh**, za overovatelja pa **Maksimilijana Fereka**, delegata KO DIS Ljubljana Bežigrad, in **Alojza Kovačiča**, delegata KO DIS Grosuplje.

Delegati so potrdili predloge in delovno predsedstvo je prevzelo vodenje seje. Sejo je vodila **Hilda Marc**. Po sprejetju poslovnika je predlagala verifikacijsko komisijo v sestavi delegatov: **Hinko Wimmer** iz Laškega, **Marijan Špegelj** iz Mute, **Marjeta Pešec** iz Zagorja. V komisijo za sklepe so bili imenovani delegati: **Jože Habinc** iz Krškega, **Drago Hribšek** iz Ljubljane, **Tončka Senčar** iz Kopra, **Jakob Medja** iz Bohinja in **Majda Cvetanovski** iz Maribora.

Udeležba na skupščini DIS je bila zelo dobra.

Cepprav so vsi vabljeni na skupščino DIS vnaprej dobili pisno poročilo predsednice DIS za obdobje od junija 2006 do junija 2007 in predlog programa dela za leto 2008, je predsednica v uvodu dala še nekaj poudarkov.

Dejala je: »Tudi za to obdobje, za katero dajemo poročilo, je bila značilna kar bogata dejavnost našega društva. Naj ob tem omenim reagiranje na tako imenovani I. kongres izgnancev in beguncev Evrope, ki ga je sklicala **Unija Istranov** v Trstu marca letos. Bili smo v Sloveniji prvi in skoraj edini, ki smo javno protestirali proti izjavam italijanskega predsednika. O tem smo obvestili

vse državne organe Republike Slovenije, organizacije žrtv vojnega nasilja, Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu, vseh sedem slovenskih poslancev v Evropski uniji, zgodovinarje in nekatere diplomate.

Uspešno odpiramo možnost, da se v Evropi ustanovi **Mednarodni odbor žrtv nacizma in fašizma v letih 1920-1945**, ki bo opozarjal evropske države na nove pojave fašizma, nacizma in rasizma vseh vrst.

Pomemben uspeh je bil dosežen na **gimnaziji v nemškem mestu Rudolstadt**, da so pisali maturitetno nalogo o prisilnem delu Slovencev v tem mestu med drugo svetovno vojno, in ustanovili društvo, ki bo še naprej proučevalo in zbiralo podatke o taboriščih in prisilnem delu.

Poseben dosežek Komisije za stike s kraji izgnanstva je bil tudi, da je bil **21. maja 2007 odkrit v nemškem mestu Arnstadt spomenik tam umrlim slovenskim izgnancem**.

Letos julija smo se javili na razpis fundacije »Spomin in prihodnost« in poslali elaborat o naših oskrbovalnih programih za starejše člane DIS.

Glede reševanja vprašanj gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, smo dali več pobud državnim organom. Zaostri smo zahtevo do vlade RS. Tudi naš član poslanec DZ mag. **Franc Žnidaršič** je v zvezi z gmotno škodo večkrat postavil poslansko vprašanje, tako tudi poslanec **Matjaž Han**.

Naše članstvo se mora zavedati, kako pomembno je, da bi imeli v Državnem zboru več poslancev, ki bi vplivali na sprejem tega zakona.

Glede dopolnjevanja Zakona o žrtvah vojnega nasilja so pomembne dopolnitve, da bodo lahko uveljavili pravice tudi tisti, ki so se v izgnanstvu rodili po 15. februarju 1945, in otroci, ki so jim pobili starše.

So pa še vedno težnje, da se v naš zakon vključijo tudi sodelavci okupatorja.

Predsednica je v zvezi s poročilom na koncu še dodala, kako pomembno je, da si vzamejo čas za neposredno sodelovanje s KO DIS, ne le preko glasila Vestnik in pismem, ampak tudi z udeležbo na vseh občnih zbiorih, če so datumi predhodno usklajeni, in nadaljevala: »Vsak predsednik KO DIS, pa tudi člani se lahko kadar koli in ne glede na čas oglasijo na pogovor in klepet. Pomembno je, da smo tako povezani, da tako prijateljsko sodelujemo, da si zaupamo. Družni nas skupna usoda, smo društvo, ki deluje na poseben plemenit način, smo ljudje neke dobe, ki nas je zaznamovala, nas utrjevala v zavedanju, kako pomembno je življenje, kako pomembna sta solidarnost in druženje,« je še rekla.

Glede programa dela za leto 2008 je spomnila, da so bile vse Krajevne organizacije DIS 19. marca 2007 zaprosene, da do 4. maja pošljejo predloge za tiste aktivnosti v KO DIS, ki naj bi jih pomagala financirati Skupščina DIS. Vsi so imeli možnost, da oblikujejo program Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 za leto 2008. Program za leto 2008 je v celoti objavljen na strani 6.

Udeležba delegatov KO DIS na skupščini DIS 17. 9. 2007 je bila zelo velika. Udeležencem je govoril tudi mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DESUS. Delegete je prišel pozdravit tudi župan mesta Ljubljana Zoran Jankovič.

Poročilo o delu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 od junija 2006 do junija 2007

V juniju 2006 in še v vsej drugi polovici leta 2006 so se vrstile **prireditve za obeležje 65. obletnice delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945**. Osrednja prireditev je bila v Mostecu v Ljubljani.

V uvodnem govoru je predsednica društva Ivica Žnidaršič podrobno orisala delovanje DIS za uveljavitev statusa in pravic slovenskih izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja **ter ponovno opredelila zahtevo po vojni odškodnini za odvzeto in uničeno premično in nepremično premoženje**. Prireditve se je udeležil in tudi govoril udeležencem predsednik Republike Slovenije **dr. Janez Drnovšek** in doživel odobravanje zaradi njegovih prizadevanj za izboljšanje življenja v naši državi in po svetu. (Podrobnosti v Vestniku DIS št. 64, str. 1, 2 in 3.)

15. julij 2006

Dne 15. julija 2006 je KO DIS Bučka organizirala **Spominski pohod** ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke. Pohoda se je udeležil tudi poslanec DZ **mag. Franc Žnidaršič**, pohodnike pa je na začetku pohoda na Telčah pozdravil v imenu DIS član IO DIS **Alojz Rupar**.

Ob cesti Jerman vrh-Bučka je bil ta dan ob okupacijskem mejnem kamnu odkrit kamnit spomenik. Odkrila ga je predsednica DIS. Na zaključni prireditvi je bila govornica predsednica KO DIS Bučka **Silva Marjetič**.

11. september 2006

Mednarodni organizaciji za migracije (IOM) smo 11. 9. 2006 poslali prošnjo za finančno podporo projektov, oskrbovalnih programov, ki jih DIS izvaja za žrtve nacifašizma. V prošnji smo navedli oblike oskrbovalnih programov za starejše, osamele člane DIS (pomoč pri pospravljanju poljščin, urejanje bivališč, nabava osnovnih življenjskih potrebščin, preprečevanje socialne izključenosti in lajšanje psihosocialnih težav in stisk), časovni potek oskrbovalnih programov in potrebna sredstva.

14. september 2006

Dne 14. septembra 2006 je bila 8. seja Izvršnega odbora DIS.

20. september 2006

V Mariboru je bila 20. septembra 2006 **redna letna skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945**. Na skupščini DIS je bilo dano poročilo o delu v obdobju junij 2005–2006 in sprejet je bil program dela za leto 2007 s finančnim načrtom. Poleg tega so delegati obravnavali informacijo o poteku obnove zbirnega taborišča – bivših grajskih hlevov in konjušnice v Brestanici, informacijo o izvedbi programa in pogodbe s komisijo Evropske unije za ohranitev in obeleževanje glavnih krajev in arhivov, povezanih z deportacijo. Posebna točka seje je bila namenjena razpravi o Zakonu o društvih. Na tej seji je bil izvoljen tudi nov član Izvršnega odbora DIS, **Franc Žičkar** iz Leskovca pri Krškem. (Vsebinska skupščina DIS je objavljena v Vestniku DIS št. 65, str. 1–6.)

Na tej skupščini DIS so delegati **Krajevni organizaciji DIS sprejeli tudi sklep, da bo v letu 2007 članarina DIS 8 evrov, od tega ostane Krajevni organizaciji DIS 5 evrov, 3 evre pa dobi DIS**. Prispevek za Vestnik za leto 2007 za pet števil znša 4 evre. Članarino in prispevek za Vestnik vplačujejo člani v svojih 85 Krajevnih organizacijah DIS.

12. oktober 2006

Dne 12. oktobra 2006 je bil organiziran sestanek za drugo skupino županov, ki so bili povabljeni na podpis listine o nameri sodelovanja z DIS pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev. Na podpis listine so bili povabljeni župani naslednjih občin: Bled, Celje, Domžale, Ig, Izola, Kamnik, Kočevje, Komen, Logatec, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Ormož, Piran, Preddvor, Ravne na Koroškem, Ruše, Slovenske Konjice, Šentjernej, Škofja Loka, Škofljica, Trbovlje, Trebnje, Žužemberk. K podpisu listine z občinami so bili povabljeni tudi predsedniki Krajevnih organizacij DIS, ki vključujejo člane DIS iz navedenih občin.

Na podpisovanju listine 25 županov o nameri sodelovanja z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 pri nadaljnji obnovi in ohranjanju zbirnega taborišča za izgon Slovencev so sodelovali predsedniki KO DIS omenjenih občin in dipl. ing. Vladimir Rostohar, ki strokovno spremlja obnovo taborišča. (12. 10. 2006). Foto: Alenka Mihajlovič

27. oktober 2007

Skladno s pogodbo smo 27. oktobra 2006 posredovali Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve poročilo o porabi družbenih sredstev v III. kvartalu – za mesece julij, avgust in september 2006. Poleg pisnega poročila o delu smo ministrstvu poslali tudi račune o porabi dobljenih sredstev.

30. oktober 2006

DIS je 30. oktobra 2006 zaprosil za **podaljšanje statusa društva**, ki deluje v javnem interesu. K prošnji je društvo priložilo vse potrebne dokumente, poročila in program dela za obdobje 2005–2009.

Na podlagi 31. člena Zakona o društvih in 2. člena Zakona o žrtvah vojnega nasilja ter v skladu s 3. členom Pravilnika o kriterijih za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju žrtev vojnega nasilja, je **izdalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** na vlogo Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 v zadevi statusa društva v javnem interesu **ODLOČBO: DRUŠTVU IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945, LJUBLJANA, Komenskega 7, se podeli status društva v javnem interesu**.

8. november 2006

Pismo krajevnim in območnim organizacijam 8. novembra 2006 je vsebovalo obvestilo o **četrtm seminarju za profesorje zgodovine** na osnovnih in srednjih šolah, o podpisu listine o sodelovanju s 25 župani, priporočilo, da dajo vloge občinam za finančno pomoč KO DIS za leto 2007.

11. november 2006

KO DIS Sevnica je 11. novembra 2006 **obeležila 10. obletnico lokalne muzejske zbirke o izgnancih** na gradu v Sevnici. Slavnostni govornik je bil predsednik

muzejske zbirke prof. Jože Bogovič. Prireditve so se udeležili tudi župan Občine Sevnica Kristijan Janc, predsednica DIS Ivica Žnidaršič, podpredsednik NO Skupščine DIS 1941–1945 Janez Blas ter predsedniki sosednjih KO DIS.

25. november 2006

Na gradu Rajhenburg je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 organiziralo 25. novembra 2006 **četrti osemurni seminar za profesorje zgodovine** iz osnovnih in srednjih šol. Na seminar se je prijavilo 76 profesorjev iz raznih šol in krajev Slovenije. Pomembno je, da nam je uspelo za predavatelje na seminarju pridobiti univerzitetne profesorje zgodovine, ki bodo na ta način tudi sami motivirani za

Krajevnim organizacijam DIS smo sporočili tudi stališče DIS o nestrinjanju, da bi v zakon o žrtvah vojnega nasilja vključili tudi sodelavce okupatorja.

Obvestili smo KO DIS, da je po novem zakonu o obveznem izvodu publikacij, sprejet je bil 18. 7. 2006, uporabljati pa se je začel 19. 12. 2006, treba v **Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK)** dostaviti **po 4 izvode**, če se publikacija financira iz družbenih sredstev, pa 16 izvodov, poleg knjig, brošur tudi drobn tisk: razglednice, lepaki, trosilni material, obrazci, potrdila, nalepke, vizitke, izkaznice, katalogi, vabila, gramofonske plošče, zgoščenke – CD, diskete in diplome. Te tiskane predmete je treba poslati na naslov: **Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Oddelek za dopolnjevanje knjižničarskega gradiva, Ekspedit, Leskovškova 12, 1000 Ljubljana**. Tiskane predmete je možno prinesiti tudi na navedeni naslov v uradnih urah od 9. do 14. ure.

S pismom DIS 18. 12. 2006 smo zaprosili KO DIS, da pošljejo imenski seznam članstva DIS za leto 2006 do 16. 1. 2007, vendar pa še do danes seznama ni poslalo 27 KO DIS.

19. december 2006

Opozorili smo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, kako bo z dopolnilnim zdravstvenim zavarovanjem, ker smo vsi upravičenci podpisali odločbo za eno leto (od 1. 3. 2006 do 1. 3. 2007). Skrbno smo spremljali dogajanje, da ne bi izpadli upravičenci po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja.

V decembru 2006 in januarju 2007 smo **zbrali pobude**, ki sta jih v Državnem zboru Republike Slovenije izpostavila poslanca **mag. Franc Žnidaršič** in **Matjaž Han** o vprašanjih povračila gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, in o tem poročali članstvu DIS v Vestniku št. 67, februarja 2007 na str. 3.

10. januar 2007

Pripravili smo **projekt obnove notranjih prostorov v nizki stavbi** zbirnega taborišča v Brestanici in se 10. januarja 2007 prijavili na razpis Upravne enote v Krškem za sofinanciranje nadaljnje obnove taborišča.

15. januar 2007

Delegacija DIS se je 15. januarja 2007 udeležila pomembne prireditve v **nemškem mestu Rudolstadt ob razglasitvi maturitetnih nalog na temo prisilno delo Slovencev v Rudolstadtu med drugo svetovno vojno**. Delegacijo je vodila **Zdenka Kaplan**, predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS; spremljala sta jo člana IO DIS **Alojz Rupar** in **Jožica Stezinar**. (Podrobnosti v Vestniku št. 67, str. 2.)

Udeleženci na ogledu razstave o izgonu Slovencev v Sevnici (11. 11. 2006) Foto: A. Rupar

19. januar 2007

Dne 19. januarja 2007 je bila podpisana pogodba z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve o sofinanciranju dejavnosti Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, ki so posebnega družbenega pomena v letu 2007.

24. januar 2007

Dne 24. januarja 2007 smo pri Družbi za davčno in gospodarsko svetovanje, nepremičnine in inženiring v Ljubljani naročili izdelavo pravilnika o finančnem in materialnem poslovanju Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Pravilnik je obravnaval Izvršni odbor DIS na seji 19. aprila 2007 in ga dopolnil za razpravo in sprejem na skupščini DIS.

26. januar 2007

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 mora skladno s pogodbo z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve RS vsakega prvega v mesecu zaprositi za dvanajstino odobrenih sredstev, vsake tri mesece pa poročati o porabi in poslati v dokaz račune in druga gradiva. 26. januarja 2007 smo poslali ministrstvu poročilo za IV. kvartal za mesece oktober, november in december 2006.

31. januar 2007

V Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani je bila 31. januarja 2007 odprta razstava »Videti nepojmljivo«. Razstavo je odprl veleposlanik Republike Avstrije dr. Valentin Inzko, slavnostni govornik pa je bil minister za zunanje zadeve RS dr. Dimitrij Rupel. Otvoritve razstave se je udeležila tudi dvanajstčlanska delegacija Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Razstava je bila za javnost odprta od 1. februarja do 15. aprila 2007 in so si jo lahko vsi zainteresirani ogledali. V okviru te razstave so bile prikazane tudi oblike nasilja nad Slovenci v okupirani Gorenjski, Štajerski in Koroški v letih 1941–1945 pod nazivom »Hitlerjeva dolga senca«.

2. februar 2007

Predsedniku Zveze slovenskih izseljencev g. Jožetu Partlu smo 2. februarja 2007 poslali obvestilo o sklicu kongresa v Trstu in prevod gradiva o vsebini kongresa, ki ignorira izgnance in begunce žrtve fašizma in nacizma.

13. februar 2007

Na razgovor na Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 sta 13. februarja 2007 prišla češka veleposlanica Ivana Hlavsová in njen namestnik Peter Šmajkal. Predsednica DIS je predstavila Češke seznanila z dejavnostjo DIS in željo, da bi muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg dopolnili še z izgonom Čehov ob nemško-češki meji ter da bi tudi češko društvo izgnancev pristopilo k Mednarodnemu odboru žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945.

15. februar 2007

Na prireditvi in zborovanju izgnancev v Komnu 15. februarja 2007 smo javno izrazili protest Društva izgnancev Slovenije zaradi izjav italijanskega predsednika Giorgia Napolitana, ki jih je izrekel na proslavi v Rimu. V odmevnem referatu DIS so bile prikazane oblike nasilja fašistov nad Slovenci vse po letu 1920, še posebej pa med drugo svetovno vojno. DIS je prvi protestiral proti revanšistični italijanski politiki. (Več o tem v Vestniku DIS št. 67, str. 4.)

21. februar 2007

Dne 21. februarja 2007 je bil v Železni Kapli na avstrijskem Koroškem razgovor predsednice DIS z Jožetom Partlom, predsednikom Zveze koroških izseljencev, in sodelavci. Pogovor se je nanašal na sklic kongresa Unije Istranov v Trstu, na ustanavljanje Mednarodnega odbora žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945

Celjska škofija je obnovila kozolec za grajskimi hlevi v Brestanici.

ter o delu razstave o izgonu Slovencev iz avstrijske Koroške leta 1942. Ob tej priliki je bil tudi ogled Peršmanovega doma, v katerem sta muzej antifašističnega boja na Koroškem in del razstave o izgonu koroških Slovencev.

22. februar 2007

Dne 22. februarja 2007 je bila 10. seja Izvršnega odbora DIS.

22. februar 2007

Direktorju Muzeja novejših zgodovine Jožetu Dežmanu smo 22. februarja 2007 poslali pismo, v katerem smo posredovali stališče Izvršnega odbora DIS 1941–1945 glede reorganizacije notranjosti gradu Rajhenburg. Ponovno smo predlagali, da bi že obstoječe prostore, ki so bili v gradu namenjeni izgonu Slovencev, ohranili, sedanjo razstavo pa posodobili, nekatere fotografije in grafike izločili in tako pridobili prostor za obogatitev razstave še z:

- gradivom o izgonu več kot 20.000 slovenskih otrok
- prikazali kraje in vsaj nekaj fotografij izgnanskih taborišč na ozemlju tretjega rajha, v Italiji, na Madžarskem in v NDH
- nujno bi prikazali tudi prisilno delo slovenskih izgnancev med drugo svetovno vojno
- razstavili bi več predmetov iz izgnanstva
- gradivom o begunstvu Slovencev med drugo svetovno vojno.

Poleg predlaganih dopolnitev muzeja o izgonu Slovencev na gradu Rajhenburg je možnost, da bi muzej razširili še z gradivom o izgonu Slovencev iz avstrijske Koroške leta 1942 in z gradivom o nasilju madžarskega okupatorja. Kasneje bi lahko dodali še slikovno gradivo o izgonu Francozov, Poljakov, Slovakov, Čehov, Ukrajincev – žrtev nacizma v letih 1938–1945.

V pismu smo predlagali, da bi se nemudoma sestali z direktorjem muzeja in županom Občine Krško na gradu Rajhenburg in se medsebojno informirali in dogovorili o nadaljnjih skupnih aktivnostih v zvezi z muzejsko dejavnostjo na gradu Rajhenburg.

26. februar 2007

V zvezi s sklicem kongresa istrskih optantov in njihovimi zahtevami in stališči smo na sedežu DIS organizirali sestanek s predsedniki društev in organizacij žrtev vojnega nasilja. Z društvom rabskih žrtev in društvom taboriščnikov - ukradenih otrok smo se dogovorili za skupen nastop in pripravo protestnega manifesta s predstavitev oblik nasilja in genocidne politike do Slovencev s strani okupatorskih držav, zlasti tudi italijanskih fašistov.

26. februar 2007

Dne 26. februarja 2007 je bil zaprošen dr. Peter Klasinc, da bi sodeloval pri raziskavi o delu okupacije Slovenije s strani NDH med drugo svetovno vojno.

27. februar 2007

Ambasadi Republike Poljske je bilo 27. februarja 2007 poslano pismo s predlogom za sodelovanje društev poljskih izgnancev z DIS. Enako pismo je bilo ta dan poslano tudi Veleposlaništvoma Ukrajine in Republike Slovaške.

28. februar 2007

Skladno z zaprosilom smo 28. februarja 2007 posredovali prof. dr. Božu Repetu na Filozofsko fakulteto podatke o doslej znanih slovenskih vaseh, ki jih je okupirala NDH med drugo svetovno vojno (Jesenice na Dolenjskem, Pobrežje, Nova vas, Slovenska vas in vas Čedem blizu Kostanjevice). V vaseh, ki jih je okupirala NDH, se ni smelo govoriti slovensko, otroci so morali hoditi v hrvaško šolo v Luk. Ustaši in hrvaški domobranci so izvajali na okupiranem ozemlju teror nad slovenskim prebivalstvom. Pobjali so moške, posiljevali ženske, ropali premoženje. Prof. dr. Boža Repeta smo tudi obvestili, da se dogovarjamo s KO DIS Velika Dolina in dr. Petrom Klasincem, da bi napravili podrobno raziskavo o okupaciji slovenskih vasi s strani NDH.

DIS je junija 2007 v posebni knjigi objavil imenski seznam in vsote vseh darovalcev za obnovo hlevov zbirnega taborišča za izgon Slovencev.

1. marec 2007

V zvezi s sklicanim kongresom izgnancev in beguncev v Trstu je bil na sedežu DIS 1. marca 2007 sklican pogovor z diplomati in zgodovinarji, ki so se ga med drugimi udeležili tudi Marko Kosin, dr. Jože Pirjevec, Samo Pahor, Mojca Drčar Murko, dr. Božo Repe, Herman Janež, Spomenka Hribar, Tone Poljšak, Milan Gregorič. Navzoči so bili seznanjeni s sklicem kongresa v Trstu od 29. do 31. marca 2007 in s stališči Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 o nestrinjanju, da se kongres imenuje »evropski«, ko pa bodo

na njem le italijanski optanti in sudetski Nemci. Strokovnjaki so pozdravili veliko aktivnost DIS v Sloveniji glede namere tega kongresa in seznanitve predstavnikov Republike Slovenije o nujnem odzivu na stališče organizatorjev kongresa, da so Slovenijo uvrstili med tiste, ki so povzročili etnično čiščenje in genocid nad Italijani. (Več o tem v Vestniku št. 68, str. 2.)

2. marec 2007

Preden smo poslali pismo organizatorjem prvega kongresa o izgnancih in beguncih Evrope v Trst, smo ga 2. marca 2007 poslali v vednost Ministrstvu za zunanje zadeve RS dr. Dimitriju Ruplu, Bogdanu Benku, Milanu Kučanu, Janezu Stanovniku, Tonetu Poljšku, Mojci Drčar Murko, Spomenki Hribar, prof. dr. Jožetu Pirjevcu, dr. Božu Repetu, Milanu Gregoriču in drugim.

5. marec 2007

Dne 5. marca 2007 smo obvestili ministra za zunanje zadeve RS o prizadevanjih DIS za ustanovitev Mednarodnega odbora žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945 in o nerešenih vprašanjih odškodnine za gmotno škodo.

6. marec 2007

Uniji Istranov v Trstu smo 6. marca 2007 poslali pismo s predstavitev Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in o slovenskih izgnancih in beguncih ter sorodnih žrtvah v drugih evropskih državah. Ugovarjali smo naslovu kongresa in da se predstavljajo kot glasniki izgnancev in beguncev Evrope.

12. marec 2007

Po sklepu Izvršnega odbora Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je bila 12. marca 2007 sklicana dopisna seja Skupščine DIS, na kateri so delegati KO DIS obravnavali finančno in materialno poslovanje DIS v letu 2006 in sprejeli zaključni račun za leto 2006. Vsi delegati Krajevnih organizacij DIS so potrdili in sprejeli zaključni račun in obrazložitve ter potrdili tudi stališče Nadzornega odbora skupščine DIS, ki je ocenil, da organi DIS skrbno ravnaajo z uporabo sredstev. Delegati so prejeli tudi podroben pregled sredstev za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča v Brestanici in odobrili porabo sredstev v ta namen v letu 2006. Imena in zneske vseh darovalcev je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 objavilo v posebni publikaciji, ki je na ogled vsem zainteresiranim.

13. marec 2007

Predsedniku Zveze slovenskih izseljencev Celovec g. Jožetu Partlu smo 13. marca 2007 poslali pismo, ki smo ga poslali organizatorjem kongresa v Trst in sedmim evropskim poslancem. Obvestili smo ga o pripravah Manifesta – spomenice o nacifašističnem nasilju nad Slovenci.

14. marec 2007

Dne 14. marca 2007 je bila 11. seja Izvršnega odbora DIS.

16. marec 2007

Skladno s sklepom Izvršnega odbora DIS 1941–1945 smo 16. marca 2007 poslali še drugo pismo predsedniku Unije Istranov Massimilianu Lacoti, v katerem smo protestirali, da se sklicani kongres od 29. do 31. marca imenuje »evropski«, ko pa na njem sodelujejo le Italijani in Nemci, ki so po drugi svetovni vojni zapustili okupirana ozemlja v Evropi. Ugovarjali smo trditvi o etničnem čiščenju Italijanov, saj je etnično čiščenje prizadelo samo Slovence in Hrvate, ne pa Italijane, ki so po vojni prostovoljno zapustili Slovenijo, imeli so možnost ostati v Sloveniji. Tisti Italijani, ki so ostali v Sloveniji, imajo vse pravice, celo poslanca v DZ.

Del udeležencev na pogovoru na sedežu DIS o kongresu, ki so ga sklicali optanti v Trstu konec marca 2007. Foto: Niko Mušič

19. marec 2007

19. marca 2007 smo poslali pismo vsem predsednikom in predsednicam krajevnih in območnih organizacij DIS, s katerim so bili seznanjeni z dogajanjem v zvezi s kongresom, ki ga je sklicala optantska organizacija v Trstu v dneh 29. do 31. marca 2007 in stališčih DIS v zvezi s tem kongresom.

V tem pismu so bile vse KO DIS zaprosene, da do 4. maja 2007 pošljejo predloge za program in dejavnosti za leto 2008, ki naj bi jih sofinancirala Skupščina DIS.

V pismu smo posredovali informacije glede dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja upravičencev po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja, ki nam je poteklo 19. 3. 2006, in da je bil podpisan aneks k pogodbi z Adriaticom Slovenica do 30. 6. 2007. (Upravičencem ne bo treba plačevati mesečno 20,09 evra.)

19. marec 2007

Ministru za zunanje zadeve RS dr. **Dimitriju Ruplu** je bilo 19. 3. 2007 posredovano pismo, ki ga je DIS poslal organizatorjem kongresa v Trst. Pismo je bilo poslano tudi generalnemu direktorju za evropske zadeve na Ministrstvu za zunanje zadeve g. Bogdanu Benku.

23. marec 2007

Vodjem poslanskih skupin Državnega zbora RS (Jožefu Školču, Jakobu Presečniku, Miranu Potrču, mag. Francu Žnidaršiču, Jožetu Tanku, dr. Mateju Lahovniku, Zmagu Jelinčiču, Jožefu Horvatu) smo 23. marca 2007 poslali podrobne informacije o kongresu Unije Istranov v Trstu pod nazivom 1. Mednarodni kongres izgnancev in beguncev Evrope. Poslali smo jim v vednost obe pismi, ki jih je DIS poslal organizatorjem kongresa, in predlagali vodjem poslanskih skupin, da DZ reagira na zahteve Istranov in njihovo stališče, da je bilo nasilje izvajano nad Italijani.

24. marec 2007

Minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel je poslal predsednici DIS pismo, v katerem se je zahvalil za pismi z dne 5. in 19. marca 2007, o prvem mednarodnem kongresu izgnancev in beguncev, ki ga organizira Zveza Istranov 29. do 31. marca 2007 v Trstu. Minister nam je sporočil, da zunanje ministrstvo načeloma ne zavzema uradnih stališč do civilno-družbenih iniciativ.

25. marec 2007

Iz kuratorija v Berlinu smo 25. marca 2007 prejeli obvestilo o možnosti, da se javimo na razpis subvencijskega programa »Pripravljenost pomagati ostarelim žrtvam nacizma v srednji in vzhodni Evropi«. S programom želi fundacija »Spomin in prihodnost« subvencionirati mednarodno sodelovanje na humanitarnem področju.

26. marec 2007

Dne 26. marca 2006 je predsednica DIS sklicala tiskovno konferenco, na kateri je seznanila predstavnike sredstev javnega obveščanja o mednarodni dejavnosti DIS.

Na tiskovni konferenci so novinarji dobili informacije:

- o sodelovanju DIS z Evropsko komisijo o muzejski in arhivski dejavnosti DIS, povezani z izgonom Slovencev med drugo svetovno vojno
- o pobudah Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za ustanovitev Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945
- o ustanovitvi društva »Usoda slovenskih prisilnih delavcev v nemškem mestu Rudolstadt«
- o odkritju spomenika slovenskim izgancem, umrlim v mestu Arnstadt
- o 1. Mednarodnem kongresu izgnancev in beguncev »Evrope«, od 29. do 31. marca v Trstu
- o pripravi na osrednjo prireditev DIS ob dnevu izgnancev z mednarodno udeležbo, 9. junija 2007 v Brestanici.

Za sklic tiskovne konference smo se v Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS) odločili zato, ker želimo slovensko in evropsko javnost seznaniti o dejavnosti društva s posebnim poudarkom na mednarodni dejavnosti za ohranjanje spomina na genocidno in raznarodovalno politiko do Slovencev med drugo svetovno vojno, v fašistični Italiji pa že od 1920 leta dalje, **ter o neporavnani vojni škodi, nastali v času okupacije Slovenije in ob izgonu Slovencev.**

27. marec 2007

Francoski veleposlanici ge. Chantal de Bourmont in Ljubljani je bilo 27. marca 2007 poslano pismo z obvestilom o osrednji prireditvi ob dnevu DIS v Brestanici in s prošnjo za sodelovanje pri zbiranju

gradiva o francoskih izgancih, žrtvah nacizma, za muzejsko zbirko na gradu Rajhenburg in sodelovanje v Mednarodnem odboru žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945.

4. april 2007

Delegacijo DIS je 4. aprila 2007 sprejel **Jožef Jerovšek, predsednik Odbora za mednarodno dejavnost Državnega zbora**. V delegaciji so bili Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, Jože Križančič, podpredsednik DIS, in Alojz Rupar, predsednik Komisije za informativno dejavnost pri IO DIS. Delegacija je g. Jožefa Jerovška seznanila o stališčih DIS v zvezi s kongresom v Trstu in potrebo, da bi poleg DIS tudi državni organi Slovenije protestirali, ker so Slovenijo na tem kongresu omenjali kot državo, ki je povzročila etnično čiščenje nad Italijani, ter zahtevami optantov, da se vrnejo v Istro in da se jim povrne premoženje. Predsednik Odbora za mednarodno dejavnost DZ je bil seznanjen tudi o večletnih pobudah DIS za ustanovitev Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1946, o tem, kako DIS skrbi za obnovo in vzdrževanje grobov slovenskih izgnancev v Nemčiji, o sodelovanju s Komisijo Evropske unije ter o **odprtih vprašanjih za povračilo gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.**

6. april 2007

Župana Občine Krško smo osebno in pisno 6. aprila 2007 obvestili o pripravah na osrednjo prireditev 9. 6. 2007 pri zbirnem taborišču v Brestanici. Prosilili smo ga za sodelovanje pri urejanju prometa in finančno pomoč. Rečeno nam je bilo, naj se javimo na razpis.

12. aprila 2007

Komunalnemu podjetju Kostar v Brežicah smo 12. aprila pisali pismo o pripravah na osrednjo prireditev in zaprosili za gradbene stroje za zravnanje peska na dvorišču taborišča. Komunalno stanovanjskemu podjetju Brežice smo poslali prošnjo za darovanje peska za posipanje dvorišča taborišča, Cestnemu podjetju Novo mesto pa pismo s prošnjo za darovanje peska in prevoze na dvorišče zbirnega taborišča.

13. april 2007

V reviji Svobodna misel je bil 13. aprila 2007 objavljen daljši intervju z izgancem poslancem DZ mag. **Francem Žnidaršičem** o vztrajanju pri načelih socialne države. Ob tem je izpostavil stališča, za katera se zavzema tudi Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945.

19. april 2007

Dne 19. aprila 2007 je bila 12. seja Izvršnega odbora DIS.

23. april 2007

Vsem predsednikom in predsednicam krajevnih in območnih organizacij je bilo

23. aprila 2007 poslano daljše pismo o pripravah na osrednjo prireditev DIS ob dnevu izgnancev, o pripravah na pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murne do Telč (28. 4.), o Vestniku DIS, o možnosti donacij od dela dohodnine za leto 2007 in da se o tem lahko odločajo že do konca 2007. O tem je bil KO DIS posredovan tudi poseben formular z obrazložitvijo. To je možno storiti v korist DIS do konca leta 2007.

24. april 2007

Dne 24. aprila 2007 smo poslali pismo ministru za obrambo RS **Karlu Erjavcu** o pripravah na osrednjo prireditev ob dnevu izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva 9. 6. 2007 v Brestanici ter mu predlagali, da bi bil slavnostni govornik.

25. april 2007

Dne 25. aprila 2007 je KO DIS Celje organizirala večjo prireditev **ob odkritju spominske plošče** na Krekovem trgu vsem izgancem iz Celja, da ne bi pozabili za slovenski narod težkih časov. Ploščo je odkril podpredsednik DIS **Jože Križančič**.

14. maj 2007

Ministru za pravosodje RS in predsedniku Medresorske komisije Vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode smo 14. maja 2007 napisali pismo z **vprašanjem, kako daleč so odločitve glede zakona o povračilu gmotne škode**. Medresorska komisija je Vladi RS že februarja 2006 poslala stališča o tem. Odgovora vlade RS pa še ni.

20. maj 2007

Komisija za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS je 20. maja 2007 organizirala izlet v kraje izgnanstva in uspešno navezala stike z župani nekaterih nemških mest.

21. maj 2007

V nemškem mestu **Arnstadt** je bil 21. maja 2007 po večletnih prizadevanjih Komisije za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS **odkrit spomenik** slovenskim izgancem, umrlim v tem mestu.

30. maj 2007

Skladno s pogodbo smo 30. maja 2007 posredovali Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve RS predlog finančno ovrednotenega programa Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, ki naj bi ga ministrstvo sofinanciralo v letu 2008.

1. junij 2007

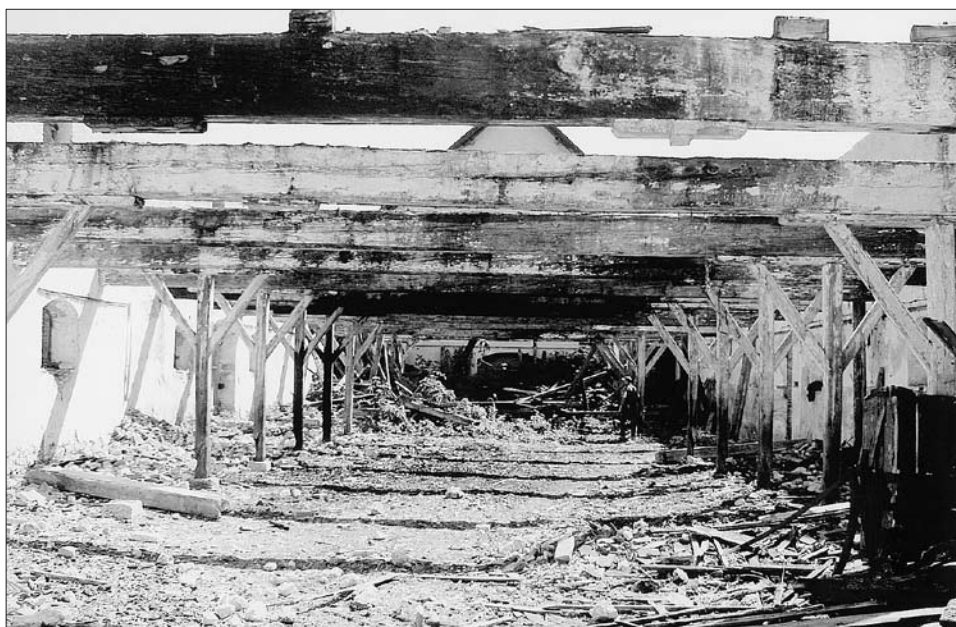
V Murski Soboti je bilo v petek, 1. junija 2007, zaključno **Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije**. Na državno srečanje je bilo do razpisanega roka prijavljenih skupaj 283 nalog. Na javno predstavitev v Mursko Sobotu so bili povabljeni avtorji 167 raziskovalnih nalog, ki so bile razvrščene v 18 področij. Med temi 167 raziskovalnimi nalogami je bilo na področju zgodovine predstavljenih 6 srednješolskih raziskovalnih nalog, med njimi tudi naloga z naslovom **Iznani Slovenci v 2. svetovni vojni**, avtoric **Nine Tomšič in Tjaše Korpič**. **Za odlično izpeljan nastop in napisano raziskovalno nalogo sta prejeli srebrno priznanje.**

7. junij 2007

Na radiu Evropa smo na dan izgnancev pripravili polurno oddajo o izgnanstvu in begunstvu ter delovanju Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Govorila je predsednica DIS.

8. junij 2007

Društvo čeških izgnancev je izrazilo željo za sodelovanje z DIS. Usoda Čehov je bila podobna usodi slovenskih izgnancev med drugo svetovno vojno. Nemci so tudi Čehe ob nemško-češki okupacijski meji izgnali in na njihove domove naselili Nemce. Zato ni naključje, da je prišel v Ljubljano in na prireditev

Sedaj so odstranjene ruševine na delu grajskih hlevov, obrobno zidovje pa je celjska škofija zaščitila.

ob dnevu izgnancev tudi ing. **Jiří Prokop**, poslovodeči češkega društva izgnancev. Na razgovoru na sedežu DIS 8. junija 2007 je bil sprejet dogovor, da bi še letos podpisali sporazum o sodelovanju češkega društva z Društvom izgnancev Slovenije 1941-1945 in v Mednarodnem odboru žrtev nacizma in fašizma v letih 1920-1945.

8. junij 2007

Ministrstvo za zunanje zadeve RS je 8. junija 2007 poslalo pismo, v katerem so opravičili ministrovo neudeležbo na osrednji prireditvi DIS, hkrati pa v zvezi s stališčem o pogajanjih z Nemčijo o vojni škodi zapisali: »Ministrstvo za zunanje zadeve razume probleme in težak položaj izgnancev.« Ponudili so možnost, da pridemo na ministrstvo, kjer bi se podrobno pogovorili o vprašanju urejanja preteklih krivic. Pismo je podpisal generalni direktor direktorata za evropske zadeve in politično bilateralo Bogdan Benko.

9. junij 2007

Osrednja prireditev ob 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva in ob dnevu izgnancev 9. junija 2007 na dvorišču zbirnega taborišča - bivših grajskih hlevov in konjušnic. Prireditve se je udeležilo okrog 6000 izgnancev, prisilnih delavcev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja ter svojcev.

Poleg domačih gostov - ministra za obrambo **Karla Erjavca**, ministra za gospodarstvo **Andreja Vizjaka**, vodje poslanske skupine DeSUS mag. **Franca Žnidaršiča**, predsednika organizacije OZN za Slovenijo **Bojka Bučarja**, županov občin, so se prireditve udeležili tudi veleposlaniki in konzuli Francije, Poljske, Nemčije in Češke ter prijatelji iz sorodnih društev iz Nemčije, Češke, Avstrije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine. Prireditve so se udeležili tudi 3 dijaki in profesorji iz gimnazije Rudolstadt, kjer so pisali in opravljali maturo na temo »Prisilni delavci iz Rudolstadta med drugo svetovno vojno«. Predsednik RS **dr. Janez Drnovšek**, mariborski nadškof **dr. Franc Kramberger** in beograjski nadškof **Stanislav Hocevar** so poslali pozdrave in lepe želje za prijetno druženje.

Slavnostni govornik je bil minister za obrambo **Karl Erjavec**, ki je udeležencem med drugim povedal, da je prav Demokratska stranka upokojencev Slovenije - DeSUS vztrajala, da je vlada vključila v koalicijsko pogodbo reševanje vprašanj odškodnin za gmotno škodo, in zagotovil, da bo kot minister podprl

rešitve, ki bodo v skladu s pričakovanji DIS. Predsednica DIS pa je v referatu jasno opredelila stališča DIS do aktualnih vprašanj teženj po spreminjanju zgodovine in postavila zahteve DIS do vlade in Državnega zbora RS v zvezi z neresenimi vprašanji odškodnin za gmotno škodo. Oba govora sta objavljena v Vestniku DIS št. 69.

Na prireditvi so govorili tudi župan Občine Krško **Franci Bogovič**, župan občine nemškega mesta Rudolstadt, predsednik Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške **Jože Partl** in član Izvršnega odbora DIS **Alojz Rupar**.

21. junij 2007

Županom 46 občin, ki so podpisale listino o nameri sodelovanja z Društvom izgnancev Slovenije 1941-1945 pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča, je bilo 21. 6. 2007 poslano pismo s prošnjo, da bi tudi v letu 2007 prispevali sredstva v ta namen. Posebno pismo je bilo poslano tudi županom, ki so listino podpisali, pa doslej še niso nič prispevali.

23. junij 2007

KO DIS Petišovci, Pince-Marof, Benica je 23. junija 2007 organizirala večjo prireditev ob 65. obletnici izгона Slovencev z ozemlja, ki so ga okupirali Madžari. Na prireditvi je bilo poleg predsednika KO DIS Petišovci **Alojza Voščuna** tudi več drugih govornikov, med njimi predsednica DIS, župana občine Lendava in madžarske občine Sárvár. Po bogatem kulturnem programu je sledilo odkritje spominske sobe in velike plošče na kulturnem domu v vasi Pince-Marof. (Več o tem v Vestniku DIS št. 68, str. 4.)

29. junij 2007

Vsem Krajevnim in območnim organizacijam DIS smo 29. junija 2007 poslali pismo z zahvalo za organizacijo množične udeležbe članov DIS in svojcev na osrednji prireditvi ob dnevu izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva 9. junija 2007 na dvorišču zbirnega taborišča v Brestanici. Hkrati so bile KO DIS obveščene, da bo redna seja Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 v ponedeljek, 17. septembra 2007, v Ljubljani.

30. junij 2007

KO DIS Bohinj je ob 62. obletnici vrnitve v domovino pripravila prireditev za izgnance, begunce in druge žrtve vojnega nasilja z gorenjskega območja 30. junija 2007 v Bohinjski Bistrici. Slavnostni govornik je bil **dr. France Bučar**. Pozdravnici

Gostje iz tujine na osrednji prireditvi DIS so si ogledali tudi Muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg (9. 6. 2007). Foto: J. Komljanec

govor je imel predsednik KO DIS Bohinj **Jakob Medja**.

Druženje je potekalo ob bogatem kulturnem programu. Udeležili so se ga tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** in člana IO DIS **Albin Pražnikar** in **Alojz Kranjc**.

Založniška dejavnost DIS

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je izdalo brošuro o tem, kako poteka obnova taborišča.

Pomembno je, da nastajajo publikacije tudi v Krajevnih organizacijah. V oktobru 2006 je Krajevna organizacija DIS Srednja Dobrava na Gorenjskem izdala knjigo »Moji spomini«, v KO DIS Mozirje so izdali knjigo »Oh, kako je dolga, dolga pot iz tujine pa do doma«, v KO DIS Krmelj-Tržišče pa knjigo »Dejavnosti v letih 1995-2005«, KO DIS Šentjanž je izdala zloženko »Spominski pohod od Murnc do Telč«, KO DIS Celje pa »Slovenski izgnanci iz Celja 1941-1945«.

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je, povezano z osrednjo prireditvijo ob dnevu izgnancev, izdalo brošuro »Največje zbirno taborišče za izgon Slovencev leta 1941 - hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg v Brestanici pri Krškem«, na 48 straneh. V brošuri je s sliko in besedo opisana dosedanja obnova taborišča. Po skupščini DIS je izšlo tudi 5 številčkov Vestnika DIS, in sicer št. 65, 66, 67, 68 in 69.

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 ima na voljo tudi posneto celotno vsebino osrednje prireditve ob dnevu izgnancev 9. junija 2007 na CD-disketi in jo KO DIS lahko naročijo. DIS je pripravil tudi na CD-ju posnetek pesmi »Oh, kako je dolga pot« in priložene note za vse tri zборе.

Člani organov Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 so se v obdobju, za katero podajamo poročilo, udeleževali naslednjih občnih zborov KO DIS:

Šentjur pri Celju (1. 7. 2006), Raka (12. 8.), Dole pri Litiji (3. 9.), Studenec in Podkum (10. 9.), Slovenska Bistrica (29. 9.), Srednja Dobrava (7. 10.), Jesenice (9. 10.), Sevnica (11. 11.), Bistrica ob Sotli (17. 11.), Radeče (2. 12.), Domžale (19. 12. 2006), Trbovlje (8. 1. 2007), Ljubljana Vič-Rudnik (18. 1.), Gornja Radgona (26. 1.), Globoko-Pišce (27. 1.), Tržič (2. 2.), Dole pri Litiji (4. 2.), Krška vas (9. 2.), Grosuplje (12. 2.), Komen (15. 2.), Ljubljana Bežigrad in Dolenja vas (17. 2.), Hrastnik (23. 2.), Ljubljana Šiška (28. 2.), Bled in Trebnje (3. 3.), Brežice (6. 3.), Sevnica (9. 3.), Velika Dolina (10. 3.), Mozirje (24. 3.), Poljšnik in Leskovec (25. 3.), Slovenska Bistrica in Kapele (31. 3.), Dobova (1. 4.), Radlje ob Dravi, Muta (4. 4.), Slovenske Konjice (5. 4.), Koper in Radovljica (12. 4.), Cerknica-Logatec, Kamnik in Zagreb (14. 4.), Čatež ob Savi (15. 4.), Bizeljsko (17. 4.), Murska Sobota (20. 4.), Polje ob Sotli (21. 4.), Celje in Podbočje (26. 4.), Artiče (12. 5.), Škofja Loka in Cerkle ob Krki (19. 5.), Litija (28. 5.) in Kranj (22. 6. 2007).

Na vseh zboreh so bili navzoči člani DIS zaprošeni, naj se nemudoma povežejo s poslanci DZ v svojem kraju in jih povprašajo glede zakona za uveljavitev pravic do gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Zaključek

Poročilo je napisano po časovnem zaporedju dogodkov in aktivnosti. Žal se vsega dela ni moglo zajeti, ker se je vsak dan kaj dogajalo.

*Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica Društva izgnancev Slovenije
1941-1945*

Takole je bilo urejeno dvorišče grajskih hlevov v Brestanici 9. 6. 2007, ko so začeli prihajati udeleženci osrednje prireditve ob dnevu izgnancev. Foto: J. Komljanec

Članarina in prispevek za Vestnik DIS ostaneta tudi v letu 2008 enaka kot v letu 2007

Na skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 je bilo 17. septembra 2007 potrjeno, da bo članarina za vse člane DIS v letu 2008 **8 evrov, prispevek za Vestnik DIS pa 4 evre za vseh pet številčkov**. Člani DIS poravnajo te obveznosti v svojih Krajevnih organizacijah DIS.

Program Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in njenih organov za leto 2008

Osnova za program dela Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in njenih organov za leto 2008 je programska usmeritev, sprejeta na Skupščini DIS 30. junija 2005 za obdobje junij 2005–junij 2009.

Sprejete programske naloge v Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 uresničujemo in bomo z njimi nadaljevali tudi v letu 2008.

Finančni načrt Skupščine DIS je narejen na predpostavki, da bo del programa za leto 2008 sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS in da bodo tudi v letu 2008 v predvidenem obsegu doseženi prispevki od dela članarine in naročnina za Vestnik DIS ter prispevale nekatere občine – podpisnice listine o sodelovanju z DIS pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici.

1. Organizacijska dejavnost. Pomoč starejšim. Ohranjanje zgodovinskega spomina in muzejska dejavnost.

Uspešno delovanje DIS kot celote temelji na dobrem in uspešnem delu krajevnih organizacij. Zato bo Izvršni odbor tudi v prihodnje skrbel za usklajevanje tistih aktivnosti oziroma nalog, ki so skupne vsem krajevnim organizacijam DIS. Pomagal bo tudi pri ustanavljanju novih krajevnih organizacij, in sicer: v Tolminu, Rogaški Slatini, v Banjaluki za Slovence, ki živijo v Bosni in Hercegovini. **Povezovali bomo KO DIS v območne odbore, kjer krajeвне organizacije DIS povezujejo člane iz več občin.**

Ustanovili bomo svet Skupščine DIS in imenovali še nove komisije pri IO DIS.

Napravili bomo natančen popis članstva DIS za leto 2007 in si prizadevali za včlanjevanje svojcev in potomcev izgnancev ter beguncev v letih 1941–1945. V članstvo DIS bomo povabili tudi Slovence potomce beguncev, ki so zaradi fašističnega nasilja pobegnili iz Primorske po letu 1920.

Organizirali bomo tečaje in posvete za društvene prostovoljce, ki izvajajo oskrbovalne dejavnosti za osamele starejše, invalidne in bolne člane in njihove svojce na domu. V ta namen bomo organizirali posebne delovne skupine mladih za razne oblike pomoči ljudem v odročnih krajih (urejanje bivališč, košnja okrog bivališč, pripravljanje drv, spravilo poljščin, spremljanje k zdravniku, po opravkih itd.). V ta namen bomo zaposlili tudi sklad »Spomin, odgovornost in prihodnost« v Berlinu za sofinanciranje oskrbovalnih programov za žrtve nacizma in fašizma.

Organizirali bomo seminar za predsednike in predsednice Krajevnih organizacij DIS in druge aktiviste društva.

Prizadevali si bomo za sprejetje zakonskih rešitev, s katerimi bi dosegli pravice za uveljavitev odškodnine za odvzeto in uničeno materialno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno, in sodelovali pri uveljavljanju pravic izgnancev in beguncev, rojenih v izgnanstvu po 15. februarju 1945, ter organizirali pomoč članstvu DIS pri uveljavljanju na novo sprejetih zakonov.

Zbiranje spominov in pričevanj ter ohranjanje zgodovinskega spomina

Tudi v letu 2008 bomo zbirali spomine in pričevanja o izgnanstvu in begunstvu in predmete, povezane s tem obdobjem, in o tem izdajali brošure, opremljali lokalne muzejske zbirke in prirejali razstave.

O izgonu Slovencev leta 1941 in o vračanju iz izgnanstva leta 1945 ne premoremo v Sloveniji niti enega dokumentarnega,

Programske naloge DIS so v glavnem posebnega družbenega pomena, zato jih pomaga financirati tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS.

Program obsega naslednja področja:

1. Organizacijska dejavnost. Pomoč starejšim, bolnim in invalidnim članom ter njihovim svojcem. Ohranjanje zgodovinskega spomina in muzejska dejavnost.
2. Mednarodna dejavnost in skrb za obnavljanje in vzdrževanje grobov v izgnanstvu umrlih izgnancev.
3. Publicistična in založniška dejavnost ter izdajanje društvenega glasila Vestnik DIS.
4. Dejavnost pri obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev pri gradu Rajhenburg.

igranega ali televizijskega filma. Zato bomo pripravili film o teh dogodkih.

Napravili bomo raziskavo o okupiranem ozemlju Slovenije s strani NDH med drugo svetovno vojno.

Za ohranjanje zgodovinskega spomina bomo pomagali pri sofinanciranju pomnikov in praporov DIS v nekaterih večjih KO DIS in organizirali ob dnevu izgnancev, 7. juniju 2008, razstavo o dejavnosti DIS, ter sodelovali pri organiziranju treh območnih prireditev ob dnevu izgnancev.

Pohodi ob nemško-italijanski in nemško-NDH okupacijski meji

Pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije bo v letu 2008 v okviru ohranjanja zgodovinskih dejstev organiziran šesti pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murca do Telč in četrti pohod od Telč do Bučke. V letu 2008 bomo prvič organizirali pohod ob okupacijski meji med fašistično Nemčijo in NDH. Vezano na pohod bomo natančno popisali slovenske vasi, ki jih je v letih 1941–1945 okupirala NDH. Ob tej okupacijski meji bomo postavili originalne mejne kamne v vasi Jesenice na Dolenjskem in vaseh Brezje – Ponikve.

Sodelovali bomo pri drugem pohodu po vaseh izgnanih Kozjancev od Kozjega do Zagorja.

Ob teh pohodih bodo organizirani tudi kulturne prireditve, ogledi pomnikov in druge oblike ohranjanja spomina na hude čase okupacije.

Širitev vsebine muzejskih zbirk

V letu 2008 bomo nadaljevali dejavnost za dopolnitev muzejske zbirke o izgonu Slovencev na gradu Rajhenburg v Brestanici še z gradivom o preganjanju drugih evropskih narodov: Francozov, Čehov, Poljakov, Ukrajincev, Rusov in drugih med drugo svetovno vojno. Želimo, da bi ta muzej postopoma postal evropski muzej o žrtvah nacizma in fašizma v letih 1920–1945.

Seminarji za profesorje zgodovine

Tudi v letu 2008 bomo skupaj z Zavodom za šolstvo organizirali 8-urne seminarje za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah o okupaciji in razkosanju Slovenije leta 1941, o genocidni politiki

do Slovencev med drugo svetovno vojno in o izgonu Slovencev v letih 1941–1945. O vsem tem so profesorji zgodovine premalo seznanjeni, ker te tematike ni bilo v okviru univerzitetnega študija niti v šolskih učbenikih.

Simpozij o vojni škodi

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 ima zbrane podatke o vojni škodi, ki so jo med drugo svetovno vojno povzročili okupatorji, in podatke o tem, kaj je nekdanja država Jugoslavija zahtevala in koliko vojne škode so naslednice agresorskih držav poravnale. **Začeli bomo s pripravami za organizacijo simpozija o vojni škodi**, da bi o tem seznanili vse zainteresirane državne organe in ustanove, zlasti pa Medresorsko komisijo Vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode. Pri tem bomo sodelovali z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za pravosodje in Ministrstvom za kulturo RS.

Urejanje arhivov, poslovno-organizacijski stroški, najemnina za poslovne prostore in drugi materialni stroški

Nadaljevali bomo urejanje arhiva DIS. Ker gre za obsežno arhivsko gradivo, ga bomo del posredovali Arhivu RS, preostalo pa bo v informacijskem centru DIS in na voljo mladim na srednjih, višjih šolah in univerzah za pripravo seminar-skih, diplomskih in magistrskih nalog ter doktorskih disertacij.

Sedež društva je v Ljubljani, Komen-skega 7, in stroške za poslovne prostore plačuje Mestni občini Ljubljana. **V letu 2008 bi zaradi velikega obsega dejavnosti radi zaposlili vsaj eno administrativno moč.** Vse drugo strokovno in upraviteljsko delo pa se v DIS še vedno opravlja brezplačno.

2. Mednarodna dejavnost

V letu 2008 bomo nadaljevali dosedanja prizadevanja za povezovanje s sorodnimi organizacijami v Nemčiji, Italiji, Franciji, Poljski, Češki, Slovaški, Rusiji in drugih evropskih državah, katerih prebivalci so doživeli podobno usodo kot slovenski izgnanci, z namenom, da bi oblikovali evropski odbor žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945. **Zavzemali se bomo, da bi ta odbor imel domicil v Sloveniji, kjer je bilo, glede na število prebivalcev, izgnancev in drugih žrtev nacističnega in fašističnega nasilja največ.**

Podpisali bomo pogodbe o sodelovanju s sorodnimi društvi v Evropi in začeli s pripravami na evropski kongres žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki naj bi bil v Ljubljani jeseni 2008.

Zavzemali se bomo za to, da bi muzej izgnancev v Brestanici postopoma prerasel v muzej z evropsko vsebino.

Za predstavnike tujih predstavništev in ambasad, akreditirane v Sloveniji, bomo organizirali ogled tega muzeja in ogled hlevov pri gradu Rajhenburg, skozi katere je moralo v nasilni izgon več kot 63.000 Slovencev.

Nadaljevali bomo sodelovanje z Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu, Krajevno organizacijo DIS v Zagrebu, katere člani so Slovenci, ki živijo na Hrvaškem, in s Krajevno organizacijo DIS v Banjaluki, za Slovence, ki živijo v Bosni in Hercegovini.

V Zagrebu v Slovenskem domu bomo v sodelovanju s KO DIS Zagreb marca 2008 odprli razstavo o izgonu Slovencev v letih 1941–1945.

Poglobili bomo stike z nekaterimi župani mest v tujini, kjer so bila izgnanska

taborišča, ter sodelovali pri organiziranju izletov v kraje izgnanstva in poskrbeli, da bo tragedija izгона Slovencev opisana tudi v nemških in drugih evropskih časopisih.

Sodelovali bomo z župani nemških mest, **kjer še niso urejeni grobovi slovenskih izgnancev**, in podpirali sprejemanje sporazumov Slovenije o urejanju vojnih grobov tudi z Italijo, Poljsko, Češko, Slovaško in državami nekdanje Jugoslavije, kjer grobišča slovenskih izgnancev še niso urejena. Zavzemali se bomo, da bi v tem mandatnem obdobju odkrili pomnika v dveh izgnanskih taboriščih v Nemčiji kot tudi pomnik v Italiji.

Vzpodbujali bomo državne organe Slovenije in Nemčije, da povečajo skrb za ohranjanje grobov slovenskih izgnancev.

V letu 2008 bomo napravili analizo dejavnosti, ki jih je izvajalo Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 za uveljavitev odškodnin za prisilno delo po nemškem zakonu »Spomin, odgovornost in prihodnost« in avstrijskem Zakonu o spravi. Pri tem bomo opisali tudi sodelovanje Društva izgnancev Slovenije s skupino odvjetnikov v Londonu, z Mednarodno organizacijo za migracije (IOM) v Ženevi in avstrijskim Skladom sprave na Dunaju. Poročilo o tem bomo posredovali Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru RS.

Sodelovali bomo z organi Mednarodne organizacije za starejše ljudi (EURAG) in jim posredovali izkušnje pri organiziranju starejših ljudi – žrtev vojnega nasilja v okviru krajevnih organizacij DIS in izkušnje o oskrbovalnih programih DIS.

Sodelovali bomo s Skladom »Spomin, odgovornost in prihodnost« v Berlinu in se prijavili na razpis za pomoč pri financiranju oskrbovalnih programov pomoči žrtvam nacizma.

3. Publicistična in založniška dejavnost

V letu 2008 bomo izdali pet števk Vestnika DIS v obsegu 10 do 12 strani v nakladi okrog 9.000 izvodov.

Izdali in založili bomo brošuro o tematski konferenci DIS z mednarodno udeležbo o prizadevanjih za uveljavitev odškodnin po nemškem in avstrijskem zakonu in brošuro o DIS ter ponatisnili brošuro o umrlih Slovencih v izgnanstvu v letih 1941–1945. Začeli bomo zbirati gradivo za III. knjigo Spominov in pričevanj.

V okviru založniške dejavnosti bo DIS sodeloval pri izdaji brošure KO DIS Brežice o korespondenci med izgnanci in tistimi, ki so v letih 1941–1945 živeli na svojih tleh, ter pri izdaji zloženke o okupaciji Slovenije s strani NDH v letih 1941–1945.

4. Dejavnost pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici

V letu 2008 bo Društvo izgnancev Slovenije nadaljevalo dela za notranjo ureditev še dveh prostorov v nizki stavbi taborišča in konjušnice. V ta namen smo zaposlili za sredstva Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in druge sponzorje, saj bo dinamika nadaljnje obnove taborišča odvisna od višine zbranih sredstev.

*Društvo izgnancev Slovenije
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica*

Iz razprave na skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

17. septembra 2007 v Ljubljani

Zoran Janković, župan Mestne občine Ljubljana:

Spoštovane gospe in gospodje, lep dan je v Ljubljani, pripravili smo vam sonce. Prepričan sem, da boste pri svojem delu zelo uspešni in sprejeli pomembne sklepe za razvoj vašega društva. Kaj lahko Ljubljana naredi za vas, razen da vas lepo sprejme in želi veliko zdravja? Poskušamo za vse generacije doseči medgeneracijsko solidarnost in nadaljevati proces, ki se je že začel v Ljubljani in Sloveniji, sožitje, strpnost, toleranco med vsemi ljudmi in generacijami. V Ljubljani se veliko dogaja. Prvič smo zdaj doživeli razvoj Ljubljane in Slovenije. Pripravljen je nov prostorski akt. Ta predvideva, da na eni strani ohranimo staro mestno jedro in po drugi strani, da zgradimo tisto potrebno infrastrukturo, ki je Ljubljana še nima. Še vedno je tretjina Ljubljane brez kanalizacije, vodovodne cevi so tako stare, da izgubimo 40 odstotkov vse vode. Te naloge nas čakajo poleg vrtcev, domov, pripravljamo tudi mestno negovalno bolnišnico. Od 22 projektov, s katerimi smo šli na volitve, imamo pripravljenih kar 93 odstotkov projektov. Naslednje leto bo Ljubljana kar veliko gradbišče. Že zdaj se opravičujem za to, kar se bo dogajalo, ampak najlepša stvar v Ljubljani so ljudje, ki živijo tu, ki prihajajo v Ljubljano in dajejo pozitivno energijo našemu glavnemu mestu.

Ko se bo pričelo predsedovanje Slovenije Evropski uniji, kar je za Slovenijo izjemno pomembna naloga, se bodo vse stvari dogajale na Bledu in Brniku in predsednik vlade nam je sporočil, da Ljubljane ne potrebuje. Na drugi strani imamo že napovedi posameznih ministrov, celo delegacij iz Evrope, da hočejo biti v Ljubljani. Hoteli so razprodani, najavljenih imamo 13.000 ljudi, ki bodo nekaj časa preživeli v Ljubljani v prvih šestih mesecih. Za praznik Ljubljane 8. in 9. maja bomo povabili vse župane glavnih mest Evropske unije in tistih, ki čakajo na vstop v EU, od Zagreba, Skopja do Ankare in župane glavnih mest bivše Jugoslavije, Srbije, Črne gore in BiH. Temi bosta dve: ena bo odnos glavnega mesta do države in druga je kultura dialoga med razlikami, ki se pojavljajo v mestu.

Če boste drugo leto spet v Ljubljani, dobrodošli! Vaše poročilo bi bilo vsaj v enem delu mnogo lepše, če bi vi ostali zdravi, živi in boste v polnem številu spet tu. Hvala, da ste nam izkazali čast, da ste prišli v Ljubljano, in res uživajte v našem, vašem glavnem mestu Slovenije, ki je najlepše mesto na svetu.

Mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DESUS:

Spremljam dogajanja, ki zadevajo vaše interese, in moram z obžalovanjem sporočiti, da ko smo v državnem zboru sprejemali zakon o socialnem varstvu, ni bil sprejet z našo podporo tudi zaradi tega, ker bi zamrznil rente in vse druge pravice, ne samo izgancem, pač pa tudi nekatere pravice upokojencem.

Mislim na varstveni dodatek, dodatek za pomoč in postrežbo, vdovski del pokojnine, na usklajevanje letnega dodatka. Vse to bi se moralo zvišati toliko, kot so se zvišale plače in pokojnine, pa je država z zakonom o socialnem varstvu o usklajevanju transferjev na področju socialnega varstva določila, da se te pravice usklajujejo z rastjo inflacije samo enkrat na leto februarja. In ker je bila inflacija februarja letos nižja kot lani, ni nihče dobil niti centa. Prizadeti so bili najbolj revni v tej državi in mi smo takemu zakonu nasprotovali. Vsi reveži, vsi izgnanci, vsi upokojenci

– vseh 500.000 upokojencev je bilo prikrajšanih za nekaj tisočakov samo pri letnem dodatku, bi morali vedeti, da imajo premalo svojih zastopnikov v parlamentu, ki bi lahko branili njihove pravice in dosegli drugačne rezultate pri odločitvah, ki pomenijo rušenje socialne države. Zamrznjena je bila tudi socialna podpora najrevnejšim. Zelo pomembno je, da ohranimo prisotnost povsod tam, kjer se odloča, in da skupaj zagotovimo naše predstavništvo na vseh področjih odločanja v številu, ki bo dovolj veliko, da bi lahko ohranili dosežene pravice.

Še posebej je pomembno to poudariti zaradi tega, **ker je naša stranka brez dvoma ena tistih, ki brani socialno državo, zdravstvene pravice, pravice žrtev vojnega nasilja, pravice upokojencev, pravico do postelje v domu za onemogle in ostarele.** Vse te stvari tečejo v napačno smer. Kljub temu, da je iz tega naslova prizadetih in tistih, ki bi smeli razmišljati, kam tečejo odločitve na teh področjih, milijon, je naša stranka na zadnjih javnomnenjskih raziskavah dobila le odstotek podpore. Sramota za vse tiste, ki so pokasirali 35 milijardvečdenarjalanisamosspremembo upokojenskega zakona, če vse tisto, kar smo preprečili, odštujemo, na primer: da se ni zgodilo poslabšanje na področju zdravstvene dejavnosti, kjer pelje politika v amerikanizacijo zdravstvenega sistema, kjer človek ne velja nič, in v katerem pri nas nastajajo razmere, da dobi bolnik, kar rabi, le, če dodatno plača, mimo tistega, kar je že zdavnaj plačal in kar bi moral imeti zagotovljeno iz minulega vložka v zdravstveni sistem, ki je bil zgrajen z vašim denarjem in v katerem bi morali po načelu popolne solidarnosti dobiti svoje pravice zlasti zdaj, ko prihaja starost s težavami, boleznimi in zdravstvenimi potrebami na čelu.

Tega vam ne pripovedujem zato, da bi podpirali našo stranko, če mislite kako drugače, **ampak da boste vedeli, ko bo nastopila težava, da ste sami krivi svojega težkega položaja, ker ste verjeli mladeničem, ki so mnogo obljubljali pred volitvami, nekateri dve in pol pokojnine za nazaj itn., po volitvah pa je šla stvar v napačno smer, nasproti vašim interesom, v vašo škodo s hudimi posledicami, ki jih ne čutite vsi enako.** Tisti, ki jih čuti, pa se mora vprašati, kam je šel njegov prispevek pri gradnji te države, kajti to, s čimer se danes hvalimo, je rezultat dela preteklih generacije bolj kot sedanje, ki odloča o vaši usodi in ne razume, da o pridobljenih in plačanih pravicah ni mogoče razpravljati, niti jih postavljati pod vprašaj. Zanamci bi morali iskati način, kako zagotoviti pravice, ki ste jih vi zaslužili, in ne, kako jih odvzeti ali zmanjšati. Govoriti o blaginji v državi, kar pogosto slišimo tudi iz ust predsednika vlade, bo mogoče šele takrat, ko bo vsaj en cent te blaginje prišel tudi v žep reveža, ne samo v žep tanke plasti elit, bogatašev, lastnikov kapitala in proizvajalnih sredstev, ki bogatijo na kratek rok, na drugi strani pa narašča revščina med zaposlenimi in revščina med upokojenci, kar je uradni statistični podatek za zadnjih pet let. Prav je, da o tem razmišljate.

Nekaj poskusov smo naredili, da bi se premaknila z mrtve točke zadeva materialne odškodnine, in te jeseni bom ponovno vprašal vlado in ministra za pravosodje, kjer deluje medresorska komisija, ali je odgovorila na vprašanje, ki ga je sprejela že prejšnja vlada, da bi pripravila potrebne korake za pogajanja z Nemčijo, ki nam je največ dolžna, ali so kar pozabili, in kaj misli vlada storiti, če ne bo dosegla sporazuma z Nemčijo. Dialog z Nemčijo je zahteval državni zbor že leta 1994.

Storjeno ni bilo nič. Lepo je zapisala Spomenka Hribar v zadnjem Dnevniku, ko je rekla: Česar Nemci niso dosegli z vojno, bodo s kapitalom. Kupili bodo naše železnice s tistim denarjem, ki ga niso nikdar plačali izgancem in drugim žrtvam vojnega nasilja na račun vojne, trpljenja in izgube vsega ali večjega dela svojega premoženja. Temu nasprotujemo, teh, ki takim razmišljanjem nasprotujejo, pa je v parlamentu premalo.

Če na naslednjih volitvah ne bomo uspeli z večjim številom poslancev, se meni ne bo smilil noben upokojenec, noben bolnik in revež več, kajti teh je dovolj in se ne bi smeli pustiti oceniti za neumne, da ne znajo razmisliti in svojih ljudi tja postaviti, pa bi lahko mirno spali glede svoje usode, zdravstvenih potreb in človeškega položaja v starosti, ki ji nihče ne ubeži, če ima srečo. V tem smislu bomo do konca branili naš program, ki pravi, da mora ta država ohraniti socialni značaj, da mora ostati demokratična, in da bi morala biti tudi pravna in kot pravna država zagotoviti pravično rešitev glede vojne odškodnine.

Mislim, da ni vse izgubljeno, čas je za razmislek. Drugo leto bo prišlo do odločitve o tem, ali boste kuhali goveje kosti v juhi ali pa tiste, ki vam jih danes vsak dan kažejo in odpirajo stare rane in nalagajo mladim ljudem odgovornost, ki je niso dolžni sprejeti in ki jim bo samo zagrenila življenje, nič pa se ne bo spremenilo, kajti napak za nazaj ni mogoče popravljati. Za naprej pa je prav, da se zmenimo, da pustimo stvari na miru, da ne preganjamo nikogar, to pa ne pomeni, da bi kdajkoli pri zakonu o žrtvah vojnega nasilja podprli rešitev, po kateri bi lahko izdajalci slovenskega naroda in sodelavci okupatorja dobili nagrado in enake pravice po tem zakonu kot vi, ki ste bili nesporne žrtve zaradi tistih, ki so pomagali vojno začeti in končati na tak barbarski način.

Jakob Medja, delegat KO Bohinj:

Predsednica je marsikaj omenila, kar nas zadeva. Predsedniki KO Gorenjske smo razmišljali o spominskih obeležjih na dveh objektih. Najprej je šlo za Škofove zavode v Šentvidu in nato za Grad Goričane. Oba objekta sta last rimskokatoliške cerkve. V Šentvidu je bilo obeležje odstranjeno, ko so zavode začeli obnavljati. Podobno se je zgodilo v Goričanah. Predlagamo, da se obeležji vrne na svoji mesti. Bili smo obveščeni, da bi predsednik ene od ljubljanskih krajevnih organizacij v tem primeru bil pripravljen sodelovati.

Druga zadeva, kako naj bi se naše rente z leti revalorizirale, da se ne bi zmanjševale. Ali je bilo že ovrednoteno ali še bo, kaj lahko sprememba prinese. Razlika je, ali gre za usklajevanje z življenjskimi stroški ali s plačami.

Maksimilijan Ferek, delegat KO Ljubljana Bežigrad:

Pri nas je še vedno glavna težava članarina, ki jo skušajo nekateri poravnati šele proti koncu leta. S tem denarjem komaj pokrivamo stroške. Uvedli smo poverjenike, da bi to izboljšali in zvedeli, kakšno je njihovo socialno stanje.

Težavo imamo tudi z najemom našega prostora v Upravni enoti Bežigrad. Verjetno bomo morali zbrati nekaj denarja tudi za to. Pri ljubljanskem županu je bil odgovor, da ni denarja. Tudi izletov ne bomo več pripravljali, ker nimamo denarja. Težave so tudi pri NLB, ki nam zaračuna vsako spremembo na računu. Predlagam, da se Izvršni odbor in finančna komisija ponovno dogovorita z

NLB, da bi zmanjšala poslovne stroške za krajevne organizacije.

Vinko Gabršek, delegat KO Litija:

Poročilo je zelo dobro, dejavnosti navedene po datumih, kar je pomembno za vse, ki bodo kdaj pisali o delovanju DIS. Pri programu je zelo pomemben seminar za predsednike KO, ki naj bi bil zunaj Ljubljane, trajal pa naj bi dva dni. Zelo dobra je pobuda, da se organizira evropski kongres za žrtve fašizma in nacizma od leta 1920 do 1945. Prav je tudi, da že danes sprejemamo program za prihodnje leto, da bomo lahko na občnih zbori KO uskladili delo in obvestili člane o tem.

Peter Rupar, delegat KO Studenec pri Sevnici:

V zvezi s predvideno dopolnitvijo zakona o žrtvah vojnega nasilja je naša krajevna organizacija sklenila, da nasprotuje spremembi našega zakona, tako da bi bili deležni pridobljenih pravic po zakonu tudi tisti, ki so sodelovali z okupatorjem. S tem podpiramo stališče Izvršnega odbora DIS in predlagamo, da danes prejmemo sklep in pošljemo naše stališče predsedniku DZ in vodjem poslanskih skupin.

Ivan Kunej, delegat KO DIS Kozje:

Zahvaljujem se za pomoč pri organiziranju pohoda po poteh izgnanih Kozjancev. Hvala Izvršnemu odboru in predsednici. Kozje ni bilo predvideno za izgon leta 1941, vendar je okupator leta 1942 začel izseljevati 62 družin, od tega je bilo 13 oseb ustreljenih, drugi so šli v taborišča. Drugi kruti dogodek se je zgodil v letu 1944, ko je okupator v 6 km širokem pasu požgal vse. Zaradi teh dogodkov bomo pohod obdržali in vedno opozarjali na to, kakšna je bila materialna škoda na tem področju.

Alojz Voščun, delegat KO Petišovci, Pince–Marof:

Nadomeščam našo delegatko, ki je zbolela. Ugotavljamo, da je dosežen velik napredek pri delu društva v primerjavi s prejšnjimi leti. Pomemben je prispevek pri ohranjanju zgodovinskih dejstev. Glede na dosežene uspehe predlagamo, da se da priznanje in nagrada Ivici Žnidaršič, predsednici DIS. V programu pozdravljam, da bomo poskrbeli za pomoč ostarelim, bolnim, invalidnim in njihovim svojcem, da bomo ohranjali zgodovinske spomine in pomlajevali članstvo v KO.

Malka Veler, članica IO DIS KO Slovenska Bistrica:

Predlagam, da se delegati Skupščine DIS najlepše zahvalimo mag. Francu Žnidaršiču za delo in muke, ki jih trpi v državnem zboru. Res si prizadeva za naše dobro, žalostno pa je, da ima upokojenska stranka tako majhen odstotek podpore upokojencev.

Vlado Kovačič, delegat KO Ormož:

Dajem pobudo, da skušamo tisku in parlamentu predlagati, da bi drugače obravnavali povojne zadeve. Z vsem spoštovanjem do umrlih in do svojcev sprašujem, kakšen odnos pa imamo do tistih Slovencev, ki so pomrli potaboriščih, zunaj naše države? Zakaj bremeniti ljudi, ki so stari več kot 60 let, skušajmo na human način to urediti. Bojim se, da bomo nazadnje Slovenci krivi še za tiste grobove izpred našega štetja.

Iz razprave na skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

17. septembra 2007 v Ljubljani

Sabina Godnič, članica IO DIS KO Komen:

Rada bi povedala, da so bile 5. 2. 1944 požgane vasi Komen, Branik in druge, ljudje izgnani. Na letošnji spominski prireditvi je bilo Društvo izgnancev Slovenije prvo, ki je ostro reagiralo na izjave italijanskega premierja Napolitana.

Našemu društvu ne gre samo za odškodnine, ampak tudi za to, kaj se dogaja okoli nas in kako bo v evropskem prostoru za nas. Ne smemo dovoliti, da bi se napadalci sedaj delali žrtve.

Alojz Kramar, delegat KO Zagreb:

Zahvaljujem se predsednici in Izvršnemu odboru DIS za pomoč, da bo v naslednjem letu pri nas razstava o izgonu Slovencev. To bo veliko pomenilo za vse Slovence v Zagrebu. Podpiram predlog, da se ponatisne brošura o umrlih v izgnanstvu, ki jo je treba dopolniti s tistimi, ki niso vpisani. Predlagam tudi, da bi v knjižici objavili imena umrlih iz novih krajevnih organizacij. Verjetno bodo prišle v poštev tudi žrtve koroških Slovencev in Primorcev.

Marijan Špegelj, delegat KO Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica:

Naši člani živijo skromno in imajo težave glede zdravljenja. Zelo težko pridejo do klimatskega zdravljenja. Predlagam, da bi se v tem smislu kaj spremenilo. Drugič, podpiram predlog predsednice glede urejanja gmotne škode. Pri nas je letos praznovala naša članica Marija Rutar sto let, njen sin pa je o njenem življenju napisal knjigo, ki ohranja zgodovinski spomin. Imamo 78 članov in od tega imamo 14 družinskih članov. Želim, da bi naša predsednica s svojo ekipo tudi v prihodnje tako dobro delovala in vodila društvo.

Anka Tominšek, članica IO DIS:

Predsednica je povedala nekaj izjemno pomembnega, ne samo danes, že večkrat je opozorila. Če ne bo o delu društva, ki je zagotovilo socialno varnost tisočem slovenskih prebivalcev, bibliografije, bodo zanamci pozabili na to ogromno dejavnost. In v tej dejavnosti je največ dela predsednice. Med sklepe kaže zapisati, da potrebujemo tako bibliografijo in da predsednico DIS predlagamo za najvišje priznanje, ki ga podeljuje slovenska država.

Lojze Žabkar, delegat KO Tržič:

Nekaj problemov je, ker vsi ne plačajo članarine in prispevka za Vestnik. Društvo je za izgnance, begunce in druge žrtve vojnega nasilja toliko naredilo, da je grdo, da sedaj, ko so skoraj vse dosegli, teh majhnih obveznosti ne poravnajo. Kdor članarine ne plača, ni vreden, da dobi rento.

Problem je tudi v zvezi s praporščaki, ker ni enotnega sistema glede povrnitve stroškov. Predlagam, da napišemo pismo Jožetu Dežmanu in dr. Mitji Ferencu, naj se vsaj malo ukvarjata tudi z usodo umrlih slovenskih izgnancev in beguncev in se jih vpraša, kaj je z grobovi teh Slovencev.

Ivan Birska, delegat KO Branik:

Gradivo je izredno dobro. Člani našega odbora so predlagali, da DIS podeli najvišje možno priznanje mag. Francu Žnidaršiču za prizadevanje v državnem zboru za uveljavitev dosedanjih pravic članov DIS in za uveljavitev povrnitve gmotne škode. On je eden redkih v

državnem zboru, ki se pošteno in zelo odgovorno bori za to neurejeno pravico slovenskih upravičencev.

Drago Hribšek, delegat KO Ljubljana Šiška:

Ob volitvah v državni zbor se bodo spet pojavljala vprašanja, ali smo politična organizacija ali ne. Morali bomo znati, ne samo našim ljudem, povedati, da se vsi pomembni sklepi sprejemajo v državnem zboru. Če ne bomo znali zagotoviti večje ekipe v državnem zboru, potem nihče ne bo znal za nas prepričati še drugih, ki ne poznajo problematike, da bodo podprli zakon o gmotni škodi. Zagotoviti moramo, da bo mag. Žnidaršič lahko še en mandat v državnem zboru. To bi bila najboljša nagrada za njegovo delo. Pripraviti se moramo za novo obdobje. Ljudje se morajo angažirati in upokojenci doseči več poslancev v DZ.

Vlado Macur, delegat KO Ravne na Koroškem:

Strinjam se, da se da vse priznanje in odlikovanje mag. Francu Žnidaršiču. Tudi mi bi morali dati več podpore temu v državnem zboru. Kdo nas je izdajal in pripomogel k temu, da smo prišli v izgnanstvo? Poskrbimo, se ne bodo priznale pravice tistim, ki so prostovoljno sodelovali z okupatorji. Predlagam, da bi vse tiste, ki pripravljajo tako zanko, povabili na ekskurzijo v Muzej izgnancev na gradu Rajhenburg.

Albin Pražnikar, predsednik finančne komisije:

Upam, da bo prišel predlog za nagrado predsednici med sklepe. Ker pa poznamo gospo predsednico, da ne vzame niti evra, predlagam, da bi se s temi sredstvi naredila njena bibliografija, da bi na enem mestu imeli popis njenih knjig, brošur, zloženk, člankov in intervjujev.

Zdenka Kaplan, članica IO DIS Novo mesto:

Predlagam ponatis knjižice o umrlih v tujini. Po njej je zelo veliko povpraševanje, v knjižici pa manjka še zelo veliko imen in priimkov tistih, ki so v tujini umrli in bili tam pokopani. Preglejte, če so vsi iz vaših krajevnih organizacij vpisani, sicer vas prosimo, da nam seznane pošljete. Naj pojasnim delegatu iz KO Zagreb, da so sezname o koncentracijskih taboriščih drugje, pri Zvezi borcev. Prosim gospoda iz Zagreba, da nam pisno pošlje svoje dopolnitve umrlih izgnancev in beguncev.

Ko smo na izletih, se borim povsod, kjer so grobove naših ljudi uničili, da morajo postaviti spomenik. Zdaj je na vrsti **Templin**, kjer je 26 slovenskih grobov, kjer že sestankujejo o tem, da bi postavili spomenik tudi tam, kjer ni nobenega groba več. V tem kraju je bilo 22 grobov uničenih, dva na drugem pokopališču pa sta še. Apeliram na vse vas, vprašajte svoje člane, kdo je v Templinu imel svojce pokopane. Skušali se bomo dogovoriti za spomenik; lepo in prav bi bilo, da se nekaj svojcev otvoritve tudi udeleži.

Prosim, da nam javljate, kje so uničeni grobovi naših izgnancev. Kjer ni grobov, bodo spomeniki, to vam obljubim, vendar prosim, da se tudi svojci malo angažirajo, vsaj s podatki. Vse svojce, ki imajo pokopane sorodnike na pokopališču v **Arnstadtu**, pa obveščam, da imajo sedaj lep spomenik zanje.

Marica Bandelj, delegatka KO Komen:

Želela bi, da bi vsi doma, kot nam je govoril moj oče, da bi tudi vi vašim

otrokom povedali o izgonu in jih pozvali, da se naj vključijo v DIS. Želela bi se spomniti tudi našega duhovnika, kaplana Viktorja Kosa, ki je zelo pomagal ljudem v taboriščih in ga ni več med nami.

Stane Plazar, delegat KO Celje:

Verjetno v društvih več razpravljamo, samo premalo pišemo v časopise o našem delu. V lokalnih časopisih in radiu niso izkoriščene vse možnosti za javno delovanje. Tudi v Vestnik DIS pišite več.

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS:

Iz razprave je razvidno, da ste sprejeli poročilo in program dela za leto 2008.

Maksimilijan Ferek je omenil banke in tarife, ker je težava v tem, da samo 18 krajevnih organizacij ne plača prispevka, drugi pa precej. V banki so nam rekli, da je pač tak zakon, in predlagam, da se lotimo postopka za spremembo zakona.

Vinko Gabršek je predlagal dvodnevni seminar. V tem primeru bi se morali potruditi, da bi kdo sponzoriral prenočišča, je

pa kar precej stvari, o katerih bi se lahko dogovarjali nekoč spomladi.

Jakob Medja je predlagal ponovno postavitev plošč na zbirnem centru v Škofovih zavodih in gradu Goričane. Obe plošči sta že planirani v programu dela Skupščine DIS za letos.

Alojz Voščun je predlagal nagrado zame. Res je, da bibliografije ni, in če že namenjate nekaj denarja, bi bilo dobro, da bi ga za to uporabili.

Prišlo je še pisno vprašanje Alojzije Jerovšek iz Züricha, ki opozarja, da se je s polno delovno dobo upokojila, da pa ni uveljavila tistega po našem 13. in 14. členu. Sprašuje, ali ji ne pripada povišana pokojnina še za čas izгона. Trenutno tega ni mogoče uveljaviti.

Vse ostale predloge bomo skrbno proučili in jih vključili v program dela še letos in v letu 2008. Hvala vsem, ki ste sodelovali pri izvajanju programa DIS in pričakujem tako dobro sodelovanje tudi v letu 2008.

Razprava je povzeta po zapisniku Skupščine DIS, ki ga je pisala Danica Velkavrh.

Sklepi Skupščine DIS

Drago Hribšek, predsednik komisije za sklepe, je povzel sprejete sklepe Skupščine DIS z dne 17. septembra 2007.

- Delegati, zbrani na skupščini DIS, so sprejeli poročilo o delu DIS. Ob tem so pohvalili delo organov Skupščine in predsednice, saj je bilo opravljenega veliko dela na različnih področjih.
- Delegati so sprejeli program dela Skupščine DIS in finančni načrt za leto 2008.
- Podprli so prizadevanja DIS, da se nadaljuje obnova zbirnega taborišča za izgon Slovencev – hlevov pri gradu Rajhenburg.
- Posebej so pozdravili potrebo po sodelovanju članov Izvršnega odbora DIS, predsednikov krajevnih organizacij in članov DIS s poslanci Državnega zbora RS, da bi se čim prej sprejel zakon o poplačilu gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.
- Sprejet je bil sklep, naj se pošlje vprašanje predsedniku Vlade RS, zakaj vlada ni obravnavala gradiva in predlogov Medresorske komisije, ki so bili posredovani že pred poldrugim letom.
- Predsedniku Državnega zbora in vodjem poslanskih skupin se posreduje stališče, da se ne strinjamo s širitvijo statusa žrtev vojnega nasilja tudi na sodelavce okupatorja.
- Predlagamo, da se vodi poslanske skupine Francu Žnidaršiču podeli najvišje odlikovanje. Delegati so izrazili vso zahvalo za njegovo delo v Državnem zboru in za sodelovanje DIS.
- Krajevne organizacije DIS naj poskrbijo za pomoč ostarelim in pomoči potrebnim članom DIS.
- Ugotoviti je treba, zakaj komisija za odobravanje klimatskega zdravljenja zavračajo uveljavljanje te pravice pri zakonu o žrtvah vojnega nasilja.
- Delegati so se strinjali, da Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 podpiše pogodbo in deklaracijo o sodelovanju s češkim društvom »Krog državljanov ČR – izgnanih 1938 z obmejnih ozemelj«.
- Ponatisniti je treba knjižico o Slovencih, umrlih v izgnanstvu.
- Sprejet je bil pravilnik o finančnem in materialnem poslovanju DIS.
- Izvršni odbor DIS naj doseže pri NLB in drugih bankah, kjer ima DIS svoj račun in poračune DIS, da bi se zmanjšale bančne tarife za poslovanje.
- Tudi v letu 2008 ostane enotna članarina za člane DIS, in sicer 8 evrov in za Vestnik 4 evre. Od članarine ostane 5 evrov krajevnim organizacijam, 3 evri pa za DIS-u.
- Delegati DIS naj se zavzemajo, da bodo vse Krajevne organizacije DIS redno poravnale svoje obveznosti do republiških organov DIS in prispevke za Vestnik. V primeru, da KO DIS od članov ne zberejo vse članarine, morajo vseeno poravnati 3 evre DIS-u, kakor tudi 4 evre za vse prejemnike Vestnika DIS.

Komisija za sklepe Skupščine DIS z dne 17. septembra 2007

Prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev z ozemlja, ki so ga okupirali Madžari

Izgnanim v spomin, mladim v opomin

Društvo izgnancev Slovenije Krajevne organizacije Pince Marof-Benica-Petišovci je v soboto 23. junija v vasi Pince Marof s slovesno prireditvijo pospremilo slavnostno otvoritev spominske plošče in spominske sobe v vaškem domu Pince Marof. Spominska plošča je namenjena priseljenim žrtvam vojnega nasilja kolonij Pince Marof-Benica-Petišovci-Dolga vas-Kamovci, izgnanih v taborišče Šarvár na Madžarsko med leti 1941-1945.

Prireditve se je odvijala pred vaškim domom v Pince Marofu, začela pa se je ob 11. uri s pozdravnim nagovorom predsednika KO DIS Pince Marof-Benica-Petišovci, Alojza Voščuna, ki je z nekaj besedami pozdravil prisotne in se v imenu KO zahvalil predsednici DIS Ivici Žnidaršič ter drugim, ki so kakor koli prispevali k nastanku spominske plošče.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je v svojem slavnostnem govoru predstavila vseslovensko aktivno Društvo izgnancev, njegovo delovanje in prizadevanja ter opozorila na pomembnost ohranjanja kulturne zavesti in zgodovinskih dejstev. Kot sama pravi, je bilo v 16 letih, odkar društvo deluje, veliko storjenega in napisanega, o tem pričajo tudi razne muzejske zbirke in razstave. Poleg prizadevanj za ohranjanje zgodovinskega spomina so po ustanovitvi društva in nastanku lastne države izgnanci dosegli status in kar nekaj pravic. Še vedno pa je ostalo odprto in nerešeno vprašanje odškodnin za odvzeto premoženje in uničeno nepremično premoženje. Poudarila je tudi, da društvo ne sprejema argumenta, da država nima sredstev za povrnitev vojne škode, in da jim bo država dolg morala poravnati. Dodala je tudi, da naj se ne bi ustvarjalo sovraštva med Slovenci in Madžari kljub neprijetni preteklosti. S svojim slavnostnim nagovorom je izgnancem dala kanček upanja, da bo Društvo izgnancev svoja prizadevanja tudi uresničilo. Po končanem slavnostnem govoru je predsednica Društva izgnancev Slovenije Ivica Žnidaršič z županom Mestne občine Lendava, g. Balážkom, in županom madžarskega mesta Sarvar, g. Denesom Tiborjem, prerezala trak in odkrila spominsko ploščo.

Spregovoril je tudi župan Mestne občine Lendava Anton Balážek, ki je opozoril na potrebo po negovanju multikulturalnosti v občini Lendava in njeni okolici, prav tako je rekel, da je potreba presojati zgodovinska dejstva in krepiti nacionalno zavest.

Med drugimi so se prireditve udeležili tudi slovenski konzul na Madžarskem

Drago Šiftar, delegati madžarskega mesta Šarvár z županom Denesom Tiborjem, Gregor Kaplan, ki je avtor brošure o oblikah nasilja madžarskega okupatorja, člani izvršnega odbora Društva izgnancev Slovenije, predstavniki Zveze združenja borcev za Pomurje in Lendavo, predsednik Krajevne skupnosti Petišovci, Jožef Šoke, in predsednica Krajevne skupnosti Pince Marof in Benica, Branka Bensa, ki se je ob tej priložnosti zahvalila za obeležitev spominskega dogodka na izgnanstvo med leti 1941-1945.

Med drugimi je pozdravila prisotne tudi Marica Tomelj Antolin, ki je na kratko predstavila težko življenje in okoliščine, ki so zaokrožile v taborišču preživela leta otrok, mladostnikov in starejših. Prav tako je prisotnim pojasnila, kako težko so živeli tudi po vojni, ko so ostali brez vsega, ko jim je bilo odvzeto vse premoženje in so se vrnili na svoje domove, ki pa niso bili več njihovi. Poudarila je tudi, da je treba opominjati sedanje in bodoče rodove na krute posledice vojn. Poleg tega se je zahvalila madžarskim povojnim oblastem, ki so v Sarvarju postavile spomenik trpeče matere z otrokom, ter Krajevni skupnosti in aktivnemu društvu Primurka, darovalcem denarne pomoči in slikovnega ter drugega materiala za ureditev spominske sobe.

Na prireditvi z bogatim kulturnim programom sta se s folklornimi plesi predstavili folklorna skupina iz Nove Gorice in folklorna skupina Franca Seliškarja iz Žižkov, pel je komorni pevski zbor Vita iz Lendave, s kratkim šaljivim skečem na temo pokojnin in življenja upokojencev nasploh pa sta nastopila »Števek« in »Treza«. Skupina šestih deklet iz Osnovne šole Odranci je zapela himno izgnancev Oh, kako je dolga, dolga pot pod vodstvom učiteljice Nataše Tomšič, ki je bila tudi povezovalka celotnega programa.

Po končanem programu je predsednica DIS Ivica Žnidaršič podelila priznanja Alojzu Voščunu, predsedniku KO DIS Pince Marof-Benica-Petišovci za posebne uspehe, OŠ Odranci za uspešno izvedbo kulturnega programa ter Kulturnemu društvu Primurka za ohranjanje kulturne dediščine in sodelovanje pri ureditvi spominske sobe.

Ob tej priložnosti so s ponosom predstavili tudi spominsko sobo, kjer so razstavili razne predmete, slike, dokumente in pričanja ljudi, izgnanih med leti 1941-1945.

Martina Kramar

Del udeležencev na prireditvi ob 65. obletnici izгона Slovencev z območja, ki so ga okupirali Madžari. (Pince-Marof, 23. 6. 2007) Foto: A. Rupar

Iz govora Ivica Žnidaršič, predsednice DIS, 23. 6. 2007 v Pince-Marofu na prireditvi ob 65. obletnici izгона Slovencev s slovenskega ozemlja, ki so ga okupirali Madžari

Dragi izgnanci in izgnanke, spoštovani gostje in prijatelji našega društva, ki deluje že 16 let in povezuje žrtve vojnega nasilja, žrtve fašizma in nacizma! Izražam zadovoljstvo, da smo se zbrali, da skupaj obudimo spomine na tisti čas groze pred 65 leti, ko se je zgodil izgon Slovencev iz teh krajev, ki so jih okupirali Madžari.

Leta 2002 smo tukaj na prvem tako velikem zborovanju osvetlili zgodovino o oblikah nasilja madžarskega okupatorja. Leta 2002 smo v Društvu izgnancev Slovenije izdali tudi brošurico, za katero je gradivo zbral obramboslovec in politolog Gregor Kaplan. Gradivo te brošure sedaj uporabljajo univerzitetni profesorji zgodovine pri pouku zgodovine. Dolej ni bilo v zgodovinskih učbenikih nič napisanega o vas.

Premurje, ki so ga okupirali Madžari, je tedaj imelo okrog 90.000 prebivalcev, od teh v kraju Murska Sobota 53.000, v kraju Dolnja Lendava pa 37.000.

Po koncu prve svetovne vojne, zlasti pa po letu 1920, ko se je pojavil fašizem v Italiji, se je začela raznarodovalna politika nad Slovenci in Hrvati. Zato so začeli bežati v Jugoslavijo. V begunstvo zaradi italijanskega fašizma je moralo več kot 70.000 Slovencev. Primorski Slovenci, ki so se naselili v Prekmurju, so si komaj za silo opomogli in postavili domove, pa je prišla druga svetovna vojna in so bili zopet pregnani.

Madžari so že nekaj dni po okupaciji leta 1941 izdali uredbo, v kateri so naredili razliko med »domačim« prebivalstvom in priseljenci. Za priseljence so imeli tiste Slovence, ki so se naselili v Prekmurju po 31. oktobru 1918. Določili so, da je vse te Slovence treba izgnati iz države.

Začel se je teror nad Slovenci v Prekmurju. Odpustili so vse slovenske uradnike in učitelje in jih nadomestili z madžarskimi. Uradovalo se je samo v madžarskem jeziku. Sežigali so slovenske knjige. Že ti podatki kažejo, da nasilje nad Slovenci pod madžarsko okupacijo ni zaostajalo za nasiljem, ki so ga izvajali nad Slovenci nemški in italijanski okupatorji. Življenje v madžarskih taboriščih je bilo podobno kot v nemških in italijanskih. Prenatrpana bivališča, nemogoče higienske razmere, slaba hrana, lakota, do skrajnosti surovo ravnanje vodij taborišč.

Največ Prekmurcev je bilo v koncentracijskem taborišču Šarvár (Šarvár).

Ko so nekdanjega interniranca Slavka Valentiča vprašali, kaj je bilo v taborišču najhujše, je odgovoril: »Težko je bilo gledati, kako sestradani otroci bosí in skoraj goli tavajo po taborišču ter brskajo po smeteh, da bi našli kaj za v usta, in kako ti otroci od lakote oslabei in bolni umirajo. Ali pa, ko so policaji vpríčo otrok obesili njihovo mater.«

Po podatkih, ki jih je zbral Gregor Kaplan, so Madžari v času okupacije usmrtili 1245 Slovencev, 780 je bilo pogrešanih. Svobodo so omejili 20.209 prekmurskim Slovincem. Na prisilno delo je bilo odvedenih 7211 Slovencev, v internacijo 1259, v ujetništvo so zajeli 1052 oseb, konfiniranih je bilo 62 oseb. Prisilno je bilo mobiliziranih 10.164 moških. Poškodbe zdravja in invalidnost zaradi nasilnih dejanj je utrpelo 7650 oseb.

Koncentracijsko taborišče Šarvár je bilo malo znano. Po nekaterih virih so prebivalci Šarvarja pomagali

Velika spominska plošča na vaškem domu v Pince-Marofu, ki so jo odkrili 23. 6. 2007

taboriščnikom in rešili prenekatero življenje. Njim gre zahvala, in ker je med nami župan mesta Šarvár, naj gre zahvala tudi njemu in prebivalcem tega mesta.

Kot sem že večkrat dejala, zgodovinskih dejstev ne obujamo zaradi sovraštva do narodov naslednic agresorskih držav v drugi svetovni vojni, ampak da bi vse to preboleli, odpustili, pozabili pa ne smemo zato, da se kaj takega ne bi več dogodilo. Pričakujemo, da nam bo država poravnala vsaj delno vojno škodo za odvzeto premoženje in uničeno nepremično premoženje.

Sedaj smo v Evropski uniji, skupaj z naslednicami agresorskih držav v drugi svetovni vojni, prijatelji smo in evropski narodi si krojimo skupno usodo. Vendar solidarnosti in pravičnosti ter poravnave naših dolgov iz druge svetovne vojne še ni na vidiku.

Solidarnost in spoštovanje žrtv vojnega nasilja bi morala biti temeljni vrednoti vsake organizirane države, in ne le dobiček. Ne sprejemamo argumenta, da država nima sredstev za povrnitev vojne škode, ob tem pa že 62 let razpolaga z delom premoženja, ki ga je dobila v okviru reparacij.

Jubileji in zborovanja so primerna priložnost, da izrazimo radost in srečo, da smo kljub trpljenju, ki smo ga doživljali ne le v izgnanstvu, begunstvu, ampak tudi po vrnitvi v domovino, še živi. Dočakali smo, da živimo v samostojni Sloveniji, doživeli smo, da smo se povezali z drugimi narodi v Evropsko unijo. Ob vsem tem pa nas navdajata žalost in razočaranje, da vse te prijateljske države niso zmožne poravnati vojne škode.

Slovenski izgnanci in begunci imamo kot prve žrtve nacizma in fašizma po 66 letih od izгона in 62 letih od vrnitve v domovino pravico vprašati, zakaj država še ni poskrbela za poravnavo vojne škode.

Zahvaljujem se vašim Krajevnim organizacijam DIS in predsedniku Alojzu Voščunu za organizacijo te prireditve, s katero ste opozorili tudi slovensko javnost na 65. obletnico izгона Slovencev s slovenskega ozemlja, ki so ga okupirali Madžari.

Čestitam Krajevni organizaciji Petišovci - Benica - Pince-Marof k odprtju spominske sobe in odkritju plošče na vaškem domu.

Slovenski izgnanci vemo, kaj pomeni biti preganjan z domačega ognjišča

Dr. France Bučar na srečanju članov DIS gorenjskega območja 30. junija 2007

Načrtno izseljevanje prebivalstva z njegove rodne zemlje je pojav, ki je edinstven v evropski zgodovini. Vsekakor v Sloveniji. V teku svoje zgodovine smo Slovenci zgubili več kot dve tretjini svojega naselitvenega prostora. Toda ta proces je tekkel sorazmerno organsko, brez kakih nacionalističnih prvin, saj se je pojem naroda pojavil šele pred kakimi dobrimi dvesto leti. Šele s pojavom nacionalizma se je začelo načrtno ponemčevanje slovenskega narodnega obrobja, najprej in s posebno silovitostjo na Koroškem, neposredno za tem tudi na Štajerskem, kjer so bile organizirane posebne institucije za načrtno izrinjanje slovenskih kmetov z njihovih domačij. Tudi v teh primerih pa še ni šlo z neposrednim nasiljem, ampak z izkoriščanjem ekonomskih pritiskov in pravnih zvijač. V povsem odkriti in surovi obliki se je to začelo pod nacizmom; Himmler je javno objavil, da je treba slovensko ozemlje očistiti Judov, Slovencev in Ciganov. Hitler je oznanil, da Habsburžanom posebej zameri, da v stoletjih svoje cesarske vladavine niso bili sposobni Slovenije počistiti in Nemcem odpreti poti do Sredozemlja.

Gre za pojav, ki ima v sebi prvine načrtnega genocida. To je v vsej evropski zgodovini novost, s katero se Evropa še ni srečevala. Rimljani so v svojih vojnih pohodih pogosto poklali vse prebivalstvo, s psi in mački vred, vse, kar ni uspelo pobegniti; v času preseljevanja narodov so različna plemena, germanska in hunska, klala, pustošila in požigala vse, na kar so naletela. Vendar je bil to njihov način preživetja, saj so v času svojih preseljevanj lahko živela samo od ropanja. Pri nacistih gre za načrtnost. Ljudstvo, ki ga hočeš uničiti, zato da narediš prostor svojim, je treba odtrgati od zemlje. V tem je bistvo genocida.

V tem pogledu najdemo podobnost samo pri Judih Stare zaveze, ki so jim Babilonci podrl tempelj kot simbol njihove duhovne istovetnosti (duhovno obglavljenje), zraven pa so jih vse izselili iz njihove domovine (t. i. babilonsko suženjstvo) – iztrgati jih iz njihovih korenin. Podobno naj bi se zgodilo

Slovenem. Judje so se vrnili po 70. letih. Slovenski izgnanci v nekaj letih.

Za Slovenijo je prav vaša zgodba izjemnega pomena, ki se mora globoko zasidrati v narodov spomin in postati ena najpomembnejših sestavin njegovega »imunskega« mehanizma: Slovenci kot narod lahko obstanemo samo, če in dokler smo trdno zasidrani v svoji zemlji. Brez tega nas ne reši noben še tako velik tehnološki napredek, še celo pa ne tisti piškavi milijoni, ki jih dobimo s prodajo zemlje in drugih nepremičnin tujcem. Nemci so to dobro vedeli in so zato sistematično uresničevali svoj načrt odkupovanja ali direktnega ropanja slovenske zemlje.

Beg z zemlje v lagodnejše življenje mesta so stalno spremljale tudi pravljice o napredku, o naprednosti, biti moderen, živeti s časom itd. Razumljivo, da je treba iti s časom. Pred ne tako davnim časom je bilo napredno sprejeti nemško kulturo in z njo nemški jezik. Vsi ti naprednjaki so se izgubili v teku časa. Naš kmet pa je kar tolkel po starem, po slovensko, in ostal in obstal.

Zato pa je od nas samih odvisno, ali bomo obstali. Če bomo tako pridno razprodajali svoje nacionalno imetje, ne samo zemljo, ampak tudi naša največja podjetja, se nam ne bo pisalo dobro. Kdor nam reže kruh, ta nam bo tudi določal način življenja. Od odnosa do narodovega premoženja je presojati tudi odnos do slovenstva, ne samo posameznika, ampak še celo državne oblasti.

Poznana je zgodba o t. i. 68. členu ustave, s katerim smo določili, da tuj državljani pri nas ne more imeti lastninske pravice nad zemljo. Ta ustavna določba naj ne bi bila v skladu z evropsko ureditvijo, predvsem pa je morila Italijane, ki se niso (in se še vedno ne morejo) sprijazniti z izgubo Primorske. Razumeli so, da je s kako novo vojno ne morejo dobiti nazaj. Razumeli pa so tisto, kar so pred njimi že Nemci, zelo slabo pa mi, da je treba dobiti v svoje roke zemljo. Če delaš sistematično, boš prej ali slej dosegel svoj cilj. Zato so Italijani ob našem vstopanju v EU, še v t. i. pridružitveni fazi, izsilili z grožnjo veta, da smo se morali

Po zborovanju izgnancev in beguncev gorenjskega območja so se predsedniki osmih KO DIS Gorenjske za spomin fotografirali še z dr. Francetom Bučarjem – slavnostnim govornikom in Ivico Znidaršič, predsednico DIS. (Bohinjska Bistrica 30. 6. 2007) Foto: KO DIS Bohinj

odpovedati ustavnemu 68. členu, kar EU ni zahtevala od nobene druge kandidatke. Prej ali slej bi nas to sicer doletelo. A zakaj se je nam tako zelo mudilo? Danska si je npr. izborila pravico za trajno zaščito svojega ozemlja pred razprodajo, Poljska dolgoletni odlog itd. Naša takratna vlada nas je prepričevala, da ni nobenega najmanjšega strahu pred razprodajo – podatki danes že kažejo na povsem drugačno stanje. Vsekakor v gospodarstvu, kjer počasi izgubljam vrsto naših najboljših podjetij. Vse pod sprejeto trditvijo, da se mora država umakniti iz gospodarstva. Naj se, vendar ne tako, da podjetja napol podarjamo tujcem, dobljeni denar pa zapravimo za potrošnjo.

Članstvo v EU je za Slovenijo življenjskega pomena, saj brez evropske mednarodne solidarnosti Slovenija kot država ne bi mogla obstati. Če je za nas nujnost, pa to še ne more pomeniti, da moramo slepo sprejemati vse, kar sprejemajo v EU mimo in brez nas, če nas to ogroža v našem narodnem preživetju. Sedanja zemljiška politika EU gotovo ne ustreza narodnim interesom, posebej v povezavi s kmetijstvom. Kmetijstvo kot gospodarska panoga ni samo del tržnega gospodarstva, je mnogo več od tega: je del naravnega okolja, od katerega živimo, je del pogojev, od katerih je odvisno

naše telesno in duševno zdravje itd. Lahko proizvedemo na milijone avtomobilov in računalnikov, prostora, na katerem živimo, pa ne moremo. Samo eden je in ohraniti ga moramo zase in za svoje potomce. Napake na tem področju so lahko usodne. (Zgovoren primer so španski Balearski otoki. Vso zemljo so kupili bogati Švicarji, Nemci itd. Domačini so lahko samo še natakarji in sobarice. Kaj se nam lahko zgodi, če ob sprejetju Turčije v EU na naš trg pritise novih 100 milijonov?!) Pred tednom smo slavili našo državno samostojnost. Vendar. Svoboda ni dana enkrat za vselej. Nenehno se je treba zanj boriti. Predvsem s pametjo in zasidranostjo v lastne korenine.

Vi, in sedaj že kar v precejšnji meri vaši potomci, ste prvi neposredno občutili, kaj pomeni nasilno biti preganjan z domačega ognjišča. Pa ne samo to, vaše izgnanstvo je bilo neposredno povezano ali vsaj posredno posledica našega skupnega upora zoper načrtovani genocid nad našim narodom. Zato je ne samo nerazdružljivi del našega boja za preživetje, ampak tudi del narodovega spomina, ki predstavlja našo sposobnost, da bomo preživeli tudi ob novih izzivih, s katerimi se bomo nujno še spoprijemali v prihodnosti.

Dr. France Bučar

Francoska veleposlanica Chantal de Bourmont sprejela delegacijo DIS

Na pobudo Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 je francoska veleposlanica Chantal de Bourmont 25. julija 2007 sprejela delegacijo DIS. Na pogovoru so se dalj časa zadržali pri treh vprašanjih, in sicer o želji našega društva, da bi muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg dopolnili še z izgonom Francozov med drugo svetovno vojno ter da bi tudi francosko društvo izgnancev

sodelovalo v Mednarodnem odboru žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945, za katerega ustanovitev je dala pobudo DIS. Delegacija DIS je francosko veleposlanico zaprosila tudi za francoske sporazume z Nemčijo o poplačilu vojne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Razgovor je bil zelo deloven in koristen za medsebojno informiranje.

I.Ž.

Pogovor predsednice DIS z veleposlanico Francije 25. 7. 2007

Nemški in avstrijski zgodovinarji v Sloveniji

Po pogovoru z zgodovinarji še slika za spomin (19. 9. 2007) Foto: Z. Kaplan

V septembru 2007 se je mudila v Sloveniji skupina nemških in avstrijskih zgodovinarjev, ki v okviru evropskega projekta »European Resistance Archive« raziskujejo odpor proti nacizmu in fašizmu in arhive o tem. Posebej so želeli pogovor o izgonu Slovencev in načrtovani germanizaciji dela slovenskega ozemlja.

Skupina je prišla 19. septembra 2007 na grad Rajhenburg, kjer si je ogledala Muzej slovenskih izgnancev. Predsednica DIS pa se je o genocidni politiki do Slovencev

med drugo svetovno vojno z zgodovinarji pogovarjala več kot dve uri in jih seznanila tudi s položajem žrtev nacizma in fašizma v Sloveniji. Na pogovoru sta prisostvovala tudi Zdenka Kaplan in Janez Blas.

Skupino sta v Sloveniji spremljala zgodovinarica Nevenka Troha in diplomat Tit Turnšek. Ogledali so si tudi Bazo 20, Gramozno jamo v Ljubljani, Begunje, mesto poboja domobrancev v Rogu, planiran je bil tudi ogled bolnišnice Franja, ki pa je bil odpovedan.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Obisk pri porabskih Slovencih na Madžarskem

Člani KO DIS Maribor Rotovž - Pesnica so 11. 10. 2007 obiskali porabske Slovence na Madžarskem.

Dne 27. 9. 2007 je naše Društvo izgnancev KO Maribor Rotovž - Pesnica organiziralo izlet k porabskim Slovencem na Madžarsko. Pot nas je vodila preko Gradca v Avstriji, kjer smo si ogledali številne znamenitosti ter se z dvigalom povzpeli na Grajski hrib-Schlossberg.

Pot smo nadaljevali proti avstrijsko-madžarski meji. Na Madžarskem v Monoštru so nas pričakali naši rojaki - porabski Slovenci. Sprejel nas je njihov predsednik Jože Hirnók. Hotel Lipa, ki ga je zgradila Slovenija, je njihov oziroma slovenski narodni dom, v katerem imajo Slovenci prostore za svoje dejavnosti. Tu ima sedež tudi slovenska radijska postaja. Simbolično smo jih obdarili s knjigami o Sloveniji v slovenskem jeziku.

Na filmskem traku so nam prikazali druženje in življenje porabskih Slovencev ter njihove običaje. Ogledali smo si tudi njihovo staro cerkev in muzej.

Za slovo so nas popeljali po slovenskih vaseh v Porabju (Slovenska vas, Zg. Senik, Sp. Senik, Monošter idr.) - kot da bi se vrnili v 50. leta prejšnjega stoletja! Zemlja ni rodovitna, ni industrije, zato mladina odhaja na delo v večja mesta, v tujino, predvsem pa v Avstrijo, ker se lahko dnevno vračajo domov. Preko mejnega prehoda Martinje smo se zapeljali na Goričko v Slovenijo.

Društvo KO DIS
Maribor Rotovž-Pesnica
Jolanda Želj

Občni zbor članov KO DIS Kranj

Člani KO DIS Kranj smo se 22. junija zbrali na svojem rednem letnem občnem zboru. Bil je lep sončen dan in mnogi so se ga, ne glede na starost, radi udeležili. Veselijo se srečanja z nekdanjimi sotrpini, pa ne zato, da bi obujali spomine na tiste tragične dni med 2. svetovno vojno.

Poročilo o delu je podala predsednica KO DIS Kranj Marija Škofic in udeležence pozvala, da z minuto molka počastijo spomin mnogih članov, ki so jih zapustili v preteklem letu.

V razpravi so udeleženci posvetili pozornost ne le delovanju svoje krajevne organizacije, temveč predvsem DIS, ki deluje na ravni države. O njenem delu jih je podrobneje seznanila Anka Tominšek,

članica Izvršnega odbora. Poudarila je, da si DIS vztrajno prizadeva za zakonodajno ureditev problema poplačila vojne odškodnine. Pristojnim državnim organom je v ta namen DIS predložil mnoge dokumente, ki dokazujejo utemeljenost zahteve za izplačilo odškodnine za povzročeno materialno škodo s strani okupatorja. Kar zadeva interno glasilo Vestnik, pa je navzoče pozvala, da tudi v prihodnje ostanejo zvesti naročniki in pridobijo še nove. Udeleženci zbora so pozitivno ocenili delo KO, predvsem pa delovanje DIS.

Na občnem zboru je bila Mariji Škofic, predsednici KO DIS Kranj, podeljena pisna pohvala DIS za njeno dolgoletno in požrtvovalno delo v KO Kranj.

A. T.

Dan slovenskih izgnancev, 7. junij, obeležuje DIS kot spomin in opomin

Med drugo svetovno vojno so takratne okupatorske države, Nemčija, Italija in Madžarska, razkosale Slovenijo v okviru svojega genocidnega programa in raznarodovalne politike ter pred 66 leti nasilno izgnale iz domov preko 63 tisoč Slovencev. Cilj in namen takratnih nacifašističnih okupatorjev je bil izbrisati Slovence in Slovenijo z zemljevida Evrope. Po zastrašujočih ukrepih nasilnih pregonov in zaplomb njihovega premoženja so Slovence izgnali preko zbirnih taborišč Maribora, Brestanice (grad Rajhenburg) in drugih zbirnih taborišč Štajerske, Koroške, Gorenjske, Dolenjske in Primorske. S preko 130 vlakovnimi transporti so odpeljali v Srbijo, Bosno, Hrvaško in Nemčijo 63 tisoč Slovencev. Mnogim se ni uspelo vrniti, okoli 17 tisočim pa je uspelo pobegniti pred nasilnim izgonom.

Letos tako mineva že 66 let, odkar so nas izgnali, in 62 let, odkar smo se vrnili

iz pregnanstva, o čemer priča spominsko obeležje naše Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenska Bistrica, ki je na stavbi železniške postaje Črešnjevec, od koder je odpeljal prvi večji transport slovenskih izgnancev v Srbijo. Iz takratne naše skupne občine je bilo izgnanih preko 400 oseb na prisilno delo. Med okupacijo pa je bilo odpeljanih v Nemčijo okoli 100 oseb. To so dogodki, ki že nekoliko bledijo, mnogih izgnancev tudi ni več. Žal pa slovenski izgnanci še niso prejeli in dočakali upravičene odškodnine za nasilno odvzeto in uničeno materialno premoženje.

V spomin na te tragične dogodke je bila na gradu Rajhenburg v Brestanici organizirana v soboto 9. junija 2007 ob 11. uri velika spominska prireditve. Te prireditve so se udeležili tudi člani KO DIS Slovenska Bistrica in tudi nekaj članov iz KO Slovenske Konjice.

Anton Žmavcar

Ustanovljena nova KO DIS Tolmin

Vsredo 1. avgusta 2007 je bila v Tolminu ustanovljena Krajevna organizacija DIS Tolmin.

Ustanovni občni zbor je bil v gostišču Rutar v Tolminu. Uvodne informacije o delovanju Društva izgnancev Slovenije

1941-1945 sta podala predsednica DIS Ivica Žnidaršič in član Izvršnega odbora DIS Albin Pražnikar. Navzoči so se seznanili s pravili za delovanje in izvolili odbor. Za predsednico KO DIS Tolmin je bila izvoljena Ana Svetičič.

V Tolminu je bila 1. avgusta 2007 ustanovljena Krajevna organizacija DIS Tolmin (Foto: I. Ž.)

Srečanje članov KO DIS Litija

Vsredo 29. maja 2007 so se v gostišču »Kovač« v Litiji na rednem srečanju sestali člani Krajevne organizacije Litija. Srečanja se je udeležilo 72 članov društva, kar je kar veliko. Srečanja so se poleg članov društva udeležili tudi župan občine Litija Franci Rokavec, predsednik ZZZB in udeležencev NOB Litija Mirko Kaplja in predstavnik DIS Albin Pražnikar.

Prisotne je najprej pozdravil predsednik Vinko Gabršek, v nadaljevanju pa tudi župan občine Litija Franci Rokavec, Mirko Kaplja in Albin Pražnikar. Pozdravnim nagovorom je sledil kratek kulturni program, ki so ga izvedli dijaki Gimnazije Litija pod mentorstvom ge. Vide Poglajen.

Obravnavano je bilo poročilo o delu društva za leto 2006, ki ga je podal predsednik Vinko Gabršek. Poudaril

je, da se društvo aktivno udeležuje vseh sestankov DIS, organizira udeležbo na raznih prireditvah in spominskih slovesnostih, ki jih organizirajo Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 in druge krajevne organizacije DIS. Posebno skrb člani društva namenajo ostarelim in obolelim in jih obiskujejo na domu, v bolnišnicah ali domovih za ostarele.

Društvo zgledno sodeluje z Osnovnima šolama Jevnica in Kresnice pri vsakoletni organizaciji spominske slovesnosti ob obletnici požiga domačij na območju krajevnih skupnosti Jevnica in Kresnice.

Za obnovo zbirnega taborišča so člani društva s prostovoljnimi prispevki zbrali 151.200 SIT.

Uradnemu delu srečanja sta sledila zabavni del in druženje ob prijateljskem klepetu in dobri kapljici.

Vinko Gabršek

Zborovanje izgnancev Slovenije v Brestanici

Društvo izgnancev Slovenije je 9. junija 2007 ob 11. uri na gradu Rajhenburg v Brestanici organiziralo vseslovensko zborovanje nekdanjih izgnancev, ki jih je okupator v letih 1941-1945 iz tega zbirnega centra deportiral v nemška, srbska, hrvaška, italijanska in madžarska taborišča. Iz tega zbirnega centra je odpeljal okrog 63.000 Slovencev. Mnogi od njih se po končani drugi svetovni vojni niso več vrnili v domovino in danes počivajo po raznih grobiščih v Nemčiji, Srbiji, Hrvaški in drugod. Ker so nas izgnali že leta 1941 in v vojni nismo sodelovali z nobeno stranjo, smo v socialističnem sistemu ostali zunaj zgodovine. Zdaj v demokratični Sloveniji kaže, da se bolj urejajo zadeve za tiste, ki so sodelovali pri našem izgonu, in za tiste, ki so sodelovali z okupatorjem ter za žrtve komunizma, saj 62 let po drugi svetovni vojni še nismo dobili odškodnine za gmotno škodo, je na osrednji prireditvi dneva upora poudarila predsednica DIS 1941-1945 Ivica Žnidaršič. Ne sprejemamo argumentov, da vlada nima sredstev za povrnitev vojne škode, ob tem pa že 62 let razpolaga z delom premoženja, ki ga je dobila v okviru reparacij in s katerim bi lahko vsaj delno popravila vojno škodo, je dejala Žnidaršičeva.

Tudi slavnostni govornik, obrambni minister Karl Erjavec, je pritrdil, da slovenska država kljub temu, da je prisljuhnila zahte-

vam izgnancev, prepočasi rešuje uveljavljanje njihovih pravic.

Zagotovil je, da bo na naslednjem koalicijskem sestanku znova načel to vprašanje.

Na zborovanju se je zbralo čez 6000 nekdanjih izgnancev iz vse Slovenije, med njimi tudi več kot 50 iz občine Litije in Šmartnega pri Litiji in okolice. Med tujimi gosti je bil tudi župan mesta Rudolstadt, kjer je bilo med vojno izgnansko taborišče. V svojem govoru je povedal, da so šele pred nekaj leti zvedeli pravo resnico, kdo so bili slovenski taboriščniki in od kod vse so prihajali. Danes je ta občina lepo uredila grobišče umrlih slovenskih taboriščnikov. Na pobudo študentov so si ti vzeli za temo mature proučitev življenja slovenskih taboriščnikov v tem mestu v letih 1941-1945. Pri nas pa iz zgodovinskih knjig izginjajo teme o naši težko prehojeni poti v času okupacije. V nedogled se pogrevajo povojni poboji, nihče pa se ne vpraša, kdo je te nesrečne ljudi spravil od domačih ognjišč, h katerim so se vračali šele po koncu vojne. Za to ni bila kriva »rdeča golazen«, kot je ob neki priliki izjavil visok predstavnik RKC. Predstavniki naroda, ki ne spoštujejo svoje zgodovine, ne bodo imeli prihodnosti, naredijo pa lahko še veliko zla in gorja lastnemu narodu. Sedaj si nekateri celo prizadevajo, da bi sodelavci okupatorja postali žrtve vojnega nasilja.

Vinko Gabršek.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

7. srečanje gorenjskih izgnancev

V soboto 30. 6. 2007 je KO DIS Bohinj priredil srečanje gorenjskih izgnancev v večnamenski dvorani Danica v Bohinjski Bistrici.

Bohinj je slikovito prostranstvo v izmeri 333,7 km², ki ga omejujejo verige Julijcev s severa, zahoda in juga. Meja poteka od Triglava preko Bogatina in Črne prsti vse do Ratitovca. Na vzhodu in deloma severu poteka meja preko visokih planot Jelovice in Pokljuke. V Zgornji in Spodnji Bohinjski dolini ter na obronkih gora je posejanih 23 vasi in zaselkov. To prostranstvo je bilo nekoč, posebej v zimskih razmerah, težko dostopno. Z gorenjske strani so vodile tovrne poti preko Jelovice in Pokljuke. Leta 1544 so zaradi potreb bohinjskih fužinarjev vsekali v Soteski (v Štengah) na levem bregu Save Bohinjke stopnice in s tem odprli bližnjo tovrno pot. Iz istega vzroka so leta 1776 dogradili vozno cesto na desnem bregu Save Bohinjke in s tem omogočili neoviran dostop z gorenjske strani.

S primorske strani je bil Bohinj dostopen predvsem preko 1281 m visokega Baškega sedla. Ostanke tovrne poti iz rimskih časov so ponekod še vidni. Vodila je iz Bohinja v Baško grapo do Mosta na Soči (Sv. Lucija). Po tej poti iz Primorske naj bi potekala prva naselitev Bohinja in kasneje še nekaj drugih delov Gorenjske.

Z odprtjem bohinjske železnice od Jesenic do Trsta v letu 1906 je bil Bohinj odprt tudi na primorsko stran.

Na cvetno nedeljo 6. aprila 1941 je občinski uradnik v cerkvi prebral obvestilo o nemškem bombnem napadu na prestolnico Jugoslavije, Beograd, s čimer se je za nas začela druga svetovna vojna.

10. aprila 1941 je jugoslovanska vojska razstrelila bohinjski predor, se umaknila iz Bohinja ter porušila cestna mostova v Soteski. Tedanji bohinjski občini Bohinjska Bistrica in Srednja vas sta razdelili občanom obvezne rezerve, sladkor in koruzo v zrnju.

Na veliko soboto 12. aprila je italijanska vojska napadla karavlo jugoslovanskih graničarjev na Baškem sedlu. Pogorela je,

v njej že nekaj dni ni bilo nikogar. Zatem je predhodnica previdno nadaljevala pot preko vasi Ravne v dolino. Bohinjsko Bistrico je dosegla popoldne in v zvoniku izobesila italijansko zastavo. Okrog 18. ure je prispela močna kolona vojakov s težko otovorjenimi mulami, s težkimi strojnimi, minometi, strelivom. Ob vstajenju, ki je bilo tedaj zvečer, smo tako doživeli okupacijo, in to preko Baškega sedla. 23. aprila so Italijane zamenjali Nemci, prišli so z načrti, kako dolgoročno upravljati novo osvojene pokrajine, s seznanji zanje potencialno nevarnih ljudi. Kot drugod so tudi iz Bohinja kaj kmalu izgnali predvsem izobražence, učitelje z družinami, duhovnike. Ob neuspelem bohinjskem uporu (del gorenjskega upora) 16. 12. 1941 so na Nomnju pogorele tri domačije. Nemci so v ogenj vrgli dva zajeta živa upornika. Tistega dne so v Nemčijo izgnali prve družine z Nomnja.

V letih 1942, 1943, 1944 so sledili ustraševalni izgoni družin, ki so jih sumili tesnejšega sodelovanja z NOB. Če bi izgnali vse, ki so imeli svoje pri partizanih, bi bil Bohinj zelo izprazen. V danih razmerah, ko se je vojna sreča obračala proti njim in se je upor širil, niso mogli več delovati z vso ostrino, so nas iz Bohinja izgnali 160 ali dobre 3% prebivalcev. V tujini so umrli štirje. Po 62 letih od vrnitve v domovino se je naše število močno skrčilo, preostali ohranjamo spomin na preganjanje in dogodke iz druge svetovne vojne, tudi na različnih prireditvah in druženjih.

Ob samem začetku srečanja gorenjskih izgnancev je povezovalac prireditve Klemen Langus na zanimiv in tudi šaljiv način predstavil udeležencem Bohinj nekoč in danes. Med izvajanjem posameznih točk kulturnega programa so se zvrstili govorniki.

Predsednik KO DIS Bohinj **Jakob Medja** je pozdravil številne zbrane izgnance, njih svoje, prijatelje in znance, izvajalce kulturnega programa in predstavnike medijev. Na kratko je predstavil bohinjsko izgnanstvo.

Podžupan Občine Bohinj **Anton Urh** je kot predstavnik pokrovitelja v

Del udeležencev na prireditvi članov DIS osmih Krajevnih organizacij DIS Gorenjske, ki jo je pripravila KO DIS Bohinj v Bohinjski Bistrici.

odsotnosti, župana Franca Kramarja, ugotovil, da smo izgnanci zaradi svoje pripadnosti slovenstvu in ustreznega zadržanja med okupacijo postali žrtve nasilja, izgubili vse in trpeli v tujini. Ne le da izgubljenega med vojno ni nihče nadomestil, izgnanstvo se ponekod celo poizkuša prikriti. Za pravice, ki so bile priznane, se je treba kar naprej boriti, da se ne bi manjšale.

Slavnostni govornik, naš rojak, **dr. France Bučar**, je s svojim prispevkom o našem izgnanstvu posegel daleč v zgodovino in primerjal različne prijeme osvajalcev ob širjenju ozemelj. Izgnanstvo v Sloveniji je ocenil kot prvi primer v Evropi z vsemi elementi genocida. Ob tem so ostali Nemci le na začetku poti. K sreči je bil prizadet le del prebivalstva. Govor je bil zelo zanimiv in aktualen.

Predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** je v svojem prispevku govorila o prepočasem sprejemanju zakonodaje, ki bi omogočila vsaj delno povračilo izgubljenih premičnin in nepremičnin izgnancev, zadovoljna pa je z delom Društva izgnancev Slovenije kot celote. Ob zaključku je podelila

dr. Francetu Bučarju in Jakobu Medji spominski darili.

V prvem delu srečanja je nastopila Godba Bohinj, ki je na letošnjem tekmovanju godb Slovenije v Ormožu med sedmimi prejemniki zlatih plaket orkestrov z do 40 godbeniki prejela največ točk. Tudi v Danici je bila lepo in hvaležno sprejeta. Odlično se je z gorenjskimi plesi odrezala Otroška skupina Bohinj. Priznanje je požel tudi otroški pevski zbor OŠ Bohinjska Bistrica.

V nadaljevanju je za zabavo in dobro razpoloženje skrbel ansambel Zlatorog. Z nekaj pesmimi sta srečanje popestrila tudi loška pevca Jožica in Tone. Za gostinsko ponudbo je poskrbel Domko iz Jereke v Bohinju. Turistično društvo Bohinj pa je na svoji stojnici ponudilo spominke in literaturo o Bohinju.

Srečanje se je po petih urah izteklo. Udeleženci so se razhajali zadovoljni. Bohinj, ki je po nočni nevihti s soncem ožarjen vabil na ogled svojih lepot, ni ostal osamljen.

*Predsednik KO DIS Bohinj
Jakob Medja, univ. dipl. inž. met.*

Z izleta KO DIS Polšnik

Člani KO DIS Polšnik smo se udeležili prireditve ob dnevu izgnancev 9. junija 2007 pri nekdanjih grajskih hlevih in konjušnicah v Brestanici. Na zborovanju se je zbralo več tisoč nekdanjih izgnancev iz vse Slovenije, med njimi 61 članov naše krajevne organizacije. V tem lepem sončnem dnevu so naše misli uhajale na težke vojne čase. Ravno na tem kraju je bilo glavno zbirno taborišče za izgon Slovencev. Stisk naših rok prijateljem in znanec je povedal vse. Veliko so povedali naši govorci, predvsem predsednica Društva izgnancev Slovenije, Ivica Žnidaršič. Govorila je o tem, koliko ljudi je bilo izgnanih v razna taborišča. Žal se jih veliko ni vrnilo domov; počivajo v raznih grobiščih v tujini. Navedla je tudi uspehe, ki smo jih dosegli, vendar je še vedno nerešeno vprašanje za odvzeto in uničeno premoženje.

Slavnostni govornik, obrambni minister **Karl Erjavec**, je dodal, da je slovenska država prisluhnila zahtevam, vendar se stvari prepočasi rešujejo. Po svojih močeh si bo prizadeval, da se reši vprašanje gmotne škode, ki jo je povzročil okupator.

Spregovorili so tudi gostje drugih držav, s katerimi sodeluje DIS. Po vsem tem so sledile še pesmi in recitacije. Na

koncu smo ocenili trud in delo pri obnovi ostrešja in fasade tega objekta, nadaljuje se še urejanje notranjih prostorov. Denar, ki smo ga zbrali tudi v KO, je bil uporabljen v predvidene namene.

Slovo prijateljev je bilo tudi tokrat težko, vendar smo si obljubili, da se prihodnje leto zopet vidimo ob taki priložnosti. Z avtobusom smo se odpeljali proti Sevnici in si ogledali sevniški grad s prelepo konferenčno in poročno dvorano.

Ker nam je ostalo še nekaj časa, smo se napotili proti Krškemu, KS Zdole. Pristrčno so nas sprejeli družina Černoga, Rudi Pleterski in drugi prijazni gostitelji v vasi Zdole. Poleg aktivnosti raznih društev je tu znana tradicija jurjevanja, pobiranja jajc na predvečer praznika in peka zdolskega cvrtja v prazničnem jutru. Ogledali smo si ribogojnice in pokusili ocvrte ribe. Nekateri smo se peš odpravili ob potoku v Grabnu, kjer je eno najstarejših perišč na Slovenskem. Perice so nam prikazale svoje spretnosti. Tako nam je potekel dan lepih spominov, katerih si še želimo v tem našem jesenskem obdobju in v tej naši lepi Sloveniji.

*Zapisala:
Amalija Razpotnik*

Ekskurzija v Posočje

Člani društva izgnancev v občini Tržič smo se v soboto, 15. septembra, odpeljali na izlet po Posočju. Vodič Matija nam je obrazložil potek in smer izleta, pokazal pogorje Karavank in na kratko predstavil zgodovino železarstva na Jesenicah. Prav hitro smo bili v Kranjski Gori ter se počasi vzpenjali na prelaz Vršič. Nekaj čez deveto uro smo bili na vrhu 1611 m visokega prelaza. Po kratkem postanku smo se spustili v dolino Trente proti izviru Soče. Popili smo kavico, si pretegnili noge in se odpeljali proti Kobaridu. Med potjo smo poslušali natančno in izčrpno razlago imen gora in opisov krajev. Pred muzejem v Kobaridu, posvečenem I. svetovni vojni, nas je pričakal vodič in nas najprej popeljal v video dvorano. Kratki film je bil zelo pretresljiv. Nekoliko tihi, nekateri s solzo v očeh, smo se pomikali iz prostora v prostor. Tudi v kavarni te prevzame, ko poslušas branje pisma vojaka v zadnjih trenutkih življenja. Muzej smo tiho zapustili. Mislim, da je vsak po svoje razmišljal o vojnih grozotah in nesmiselnih moriji.

Po poti od Kobarida do Cerknega smo poslušali razlago našega vodnika o znamenitostih teh krajev ter o pomembnih dogodkih, vse do Simona Gregorčiča. In že smo prispeli do Cerknega, v gostišče,

kjer nas je čakalo kosilo. Sprejel nas je prijazen gostilničar, nam zaželel dobrodošlico in že je bila na mizi juha ter ostale dobrote. Ko je bilo razpoloženje na višku, nas je vodnik Matija opomnil, da bomo nadaljevali pot proti bolnici Franji. Pred vhodom v sotesko nas je sprejel prijazen tamkajšnji vodič in nas popeljal v sotesko. Pri prvem postanku nam je obrazložil, da so tam pokopavali umrle ranjence. Pot smo nadaljevali po mostičih do prvih barak. Sledila je izčrpna razlaga o gradnji in pomembnosti te bolnice. Sledil je ogled barak, iz prostora v prostor smo bili vse bolj in bolj presenečeni nad skromnostjo naših borcev partizanov. Kdor se je zamislil nad trpljenjem, mukami in požrtvovalnostjo do sotovarišev, lahko le rečemo, vsa čast in hvala. Vidno pretreseni smo se odpravili nazaj do avtobusa. Z mešanimi občutki smo posedli po avtobusu ter tiho razmišljali o grozotah in trpljenju naših staršev, bratov in drugih.

Pot smo nadaljevali mimo Škofje Loke, Kranja in že smo bili v Tržiču. Čeprav so nas obdajali čudni občutki, smo se zahvalili predsedniku Lojzetu Žabkarju za prijeten in poučen izlet.

*Udeleženec izleta
Vili Kokalj*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Krajevna organizacija DIS Kamnik

Krajevna organizacija DIS Kamnik je pripravila srečanje ob 65-letnici izgnanstva iz doline Črne. Srečali smo se v Črni nad Kamnikom, pri Romšakovih - Pri »Jurčku«. 15. avgusta 1942 so odpeljali v izgnanstvo vse člane družine Romšak. Stari oče Ahac je v taborišču umrl, vrnili so se mama in otroci. Očeta Franca so ustrelili 9. julija 1942 v Črni pod Plazom, skupaj z 51 talci iz Črne.

Ob srečanju smo se spomnili vseh vasi v dolini Črne in vseh izgnancev, odpeljanih v nemška taborišča med okupacijo. Prav posebej pa se dolina Črne spominja, da so 15. avgusta 1942 odgnali 120 Črnanov. Spomin na tisti dan je še živ in ljudje, ki

so bili tedaj še otroci, se tega dogodka spominjajo. Naše srečanje je pozdravil podžupan občine Kamnik g. Golubovič in nam povedal nekaj spodbudnih besed. Z občino Kamnik dobro sodelujemo; omogoča nam tudi bivanje v stavbi občine.

Marija Golob je na kratko orisala dan izгона iz domovine in nam z verzi obudila spomin. Domača gospodinja je pripravila nekaj okusnih jedi. S harmoniko nam je Božo Matičič popestril dan, s svojo frajtonarico se mu je pridružil gospodar gostišča Ahac Romšak.

Ob izgonu je bil še otrok, pa vendar je njegov spomin na tisti čas še živ in boleč.

Stanislava Završnik

Del udeležencev članov KO DIS Kamnik na srečanju 15. avgusta 2007 v Črni pri Kamniku

KO DIS Domžale na prireditvi v Brestanici

Člani KO DIS Domžale na osrednji prireditvi v Brestanici 9. 6. 2007

V organizaciji Društva izgnancev Domžale sta na osrednjo prireditev ob 7. juniju, dnevu slovenskih izgnancev, v Brestanico odpeljala dva avtobusa nekdanjih žrtev vojne ter njihovih svojcev.

Prostor pred nekdanjimi hlevi in konjušnicami, največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev v letih 1941–1945, je bil mnogo premajhen za številne obiskovalce, ki so prišli iz vse Slovenije. Prisotni so prisluhnili Ivici Žnidaršič, predsednici Društva izgnancev Slovenije, in Karlu Erjavcu, ministru za obrambo, ki sta govorila o žrtvovanju in številnih preizkušnjah v času druge svetovne vojne, pa tudi o sedanosti ter prizadevanjih, da se po več kot šestih desetletjih končno uresniči pravice žrtvam druge svetovne vojne. Sledil je bogat kulturni program, po njem pa prijetno srečanje nekdanjih taboriščnikov, ki so vedno znova ugotavljali, da prijateljstvo nikoli

ne mine. Večina je obiskala Muzej novejšje zgodovine Slovenije v gradu Rajhenburg ter se največ zaustavljala ob porumenelih fotografijah, ki so govorile o izgnancih iz Zlatega Polja, Korena in Moravške doline ter o prvih talcih, ki so bili ustreljeni v Krtini. Ogledali smo si tudi prenovljene hleve in konjušnice, za katerih obnovo so prispevali tudi člani in članice društva.

Pot nas je nato vodila do Kumrovca, kjer smo posebno skrb namenili ogledu etnološke vasi.

Z obiskom proslave v Brestanici je bil zaključen prvi del programa Društva izgnancev Domžale za letošnje leto, sledijo počitnice, v katerih vsem svojim članom in članicam želimo veliko prijetnih sončnih dni ter jih vabimo, da se nam pridružijo jeseni, ko gremo na Vršič in v dolino Trente.

Vera Vojska,
Društvo izgnancev Domžale

Izlet v Nemčijo

Člani KO DIS Srednja Dobrava na izletu v Nemčijo

KO DIS Srednja Dobrava je organiziral dvodnevni izlet v Nemčijo. Odpravili smo se 19. 6. 2007 z namenom, da si ogledamo osem taborišč, v katera smo bili izgnani med drugo svetovno vojno. Poleg članov našega krajevnega odbora se nam je pridružilo nekaj članov drugih krajevnih odborov. Še posebej smo bili veseli udeležbe nekaterih naših mlajših sorodnikov. Potovali smo s turistično agencijo Alpetour, s voznikom Bojanom in vodnikom Tonetom. Slednji nam je ves čas vožnje razlagal zanimivosti in zgodovinske dogodke iz krajev, mimo katerih smo se vozili. Zanimiv je bil pogled na tudi Slovincem znano izletniško točko Orlovo gnezdo. Na vrh visokih pečin pelje gondola. Orlovo gnezdo je bilo med drugo svetovno vojno občasno tudi Hitlerjev sedež.

Prvi postanek smo imeli v restavraciji Landzeit južno od Ebna. Osvežili smo se s pijačo in kavo. Zanimivost te restavracije je, da skodelico po popitju kave lahko odneseš s seboj. To je bilo dobro za nas, Gorenjce. Vožnjo smo nadaljevali mimo slikovite pokrajine in kmalu prišli do mesta Burghausen. To je bilo prvo taborišče, ki smo ga imeli namen obiskati. V njem je sedaj glasbena šola, zato smo se po stavbi lahko precej prosto sprehodili. V tem taborišču je bila tudi naša desetčlanska družina. Ne znam opisati občutka, ko sem stala v sobi, kjer smo pred 62 leti skupaj s 60 izgnanci spali na slami. V tem mestu stoji tudi največji grad v Evropi, dolg kar 1043 m. Seveda si ga je bilo vredno ogledati. Nadaljevali smo vožnjo proti Altöttingu. V tem mestu se nahaja največja bazilika v Nemčiji. To je tudi rojstni kraj sedanega papeža Benedikta. Nato smo se odpravili proti mestu Frontenhausen. Na pokopališču v tem mestu je pokopan oče našega predsednika. Obiskali smo njegov grob, prižgali svečke, položili slovensko zastavico in zapeli pesem očetu v slovo. Oh

kako je dolga dolga pot ... Preteklo je že veliko časa, a je bolečina še vedno močna. Na pokopališču je pokopana tudi mama naše članice Marte, vendar groba ni več mogoče najti, saj je že prekopan.

Da ne pozabim omeniti mesta Dingolfingen. V njem je bilo na prisilnem delu 38 delavcev, med njimi tudi deset žensk in naš predsednik Alojz Vidic. Delali so v tovarni poljedelskih strojev, na delo pa so prihajali iz taborišča Poxau.

Prenočitev, večerjo in zajtrk smo imeli rezervirano v prijetnem hotelu v mestu Straubing. Ko smo posedli za mizo, smo opazili, da so jedilniki za večerjo poleg nemščine napisani tudi v slovenščini. Gospodična, ki nam je stregla, je s ponosom razložila, da je jedilnik pripravila kar s pomočjo slovarja, saj slovensko ne zna. Za dobrodošlico Slovincem. Lepa gesta, mar ne? Večer nam je s svojimi recitacijami popestril gospod Jeram, s pevsкими točkami pa so se izkazali tudi nekateri drugi udeleženci izleta. Zjutraj je bil na programu ogled mesta in nekdanjega taborišča. V njem je bilo precej naših članov, vendar si žal tudi te stavbe ni več mogoče ogledati.

Naslednji za ogled je bil na vrsti Dachau. Tu smo se zadržali kar precej časa. Vodnik nam je razlagal dogodke oziroma opisoval grozote, ki so se tu dogajale. Vrteli so nam tudi film, ki prikazuje omenjene dogodke.

Kmalu smo se pripeljali do zadnjega taborišča, Rottmanshöhe. Vožnjo proti temu kraju in posebnosti taborišča nam je razlagal gospod Jeram. Sedmerica, ki smo bili internirani v tem taborišču, smo se za spomin slikali pri Bismarckovem spomeniku.

Polni grenkih spominov iz preteklosti smo se v poznih večernih urah vračali proti Sloveniji z željo, da se dogodki iz druge svetovne vojne ne bi več ponovili.

Mihela Šlibar
KO DIS Srednja Dobrava

Poziv

Vse še živeče izgnance, ki ste bili med II. svetovno vojno v taboriščih v mestu Leipzig in okolici, pozivamo, da nam takoj javite svoj naslov in podatek, v katerem taborišču ste bili in če ste tudi delali.

Mesto Leipzig bo verjetno povabilo vse, da boste še enkrat videli tiste kraje, zato pošljite podatke na: Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, Komisija za stike s kraji izgnanstva, Komenskega 7, 1000 Ljubljana, da bomo naš seznam dopolnili in ga poslali v Leipzig, ker to želijo.

Komisija za stike s kraji izgnanstva
Zdenka Kaplan,
predsednica

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Zborovali smo v Rušah

V krajevni organizaciji DIS v Rušah smo se 22. septembra 2007 zbrali na rednem letnem občnem zboru. KO DIS Ruše trenutno šteje 61 članov.

Splošna ugotovitev je, da nam izredno visoka povprečna starost članstva in neuspešno pomlajevanje povzročata izredne težave predvsem pri kadrovanju na potrebne funkcije v odboru. Kljub temu pa lahko ugotovljamo, da KO deluje zadovoljivo predvsem zaradi požrtovalnosti posameznih članov KO. Zavedamo se, da naš vpliv ne sega daleč, zadošča pa, da smo pozorni na vse spremembe, ki bi znale poseči v naše že pridobljene pravice. Med naše naloge sodi tudi stalno vzdrževanje stikov z našim matičnim društvom, njegovo predsednico prof. Ivico Žnidaršič, ki je gredo vse zasluge, da smo dosegli to, kar smo. Tudi Vestnik nam omogoča, da smo stalno na tekočem z vsemi zadevami, ki nas zadevajo. Truditi se moramo, da nam Vestnik ostane čim dalj naše stanovsko glasilo. **Zadali smo si za nalogo, da naj ne bo člana, ki ne bi imel Vestnika.**

Tudi stalni stiki z našima poslancema, predvsem z našim županom **prof. Vilijem Rezmanom**, nam zagotavljajo, da če bo potrebno, bosta podprla naše zahteve po še ne realizirani materialni odškodnini.

Ne spadamo med nestrpneže, a nismo pripravljeni ob spremembi vojnih zakonov deliti pravice z ljudmi, ki so na strani okupatorja pripomogli, da se je z nami med vojno zgodilo to, kar se je.

Vemo, da veliko naših ljudi živi na robu revščine in je zanje pomemben vsak evro, a vlada ravno pri njih išče prihranke, ko ukinja usklajevanje socialnih dodatkov z rastjo življenjskih stroškov. Zato bo v prihodnje zelo pomembno voliti za poslance ljudi, ki bi imeli dovolj posluha za obvladovanje revščine in socialne stiske, kot jo imajo sedaj poslanci iz vrst DESUS-a. Ob prihodnjih volitvah bo naša usoda le v naših rokah.

Moti nas, da nekateri razglašajo Maribor za genocidno mesto in nas za genocidni narod, in to generacijo, ki s povojnimi poboji nima nobene zveze. Naše področje je polno grobišč iz prazgodovine - železne dobe, mar bomo tudi za te grobove krivi mi?

Poskrbeli bomo za pomoči potrebne člane. Povezali smo se z organizirano skupino pri DU Ruše v aktivnosti **Stari za starejše** in z njihovo pomočjo reševali probleme znotraj organizacije. Starostna struktura našega članstva je taka, da bomo te pomoči kmalu vsi potrebni.

Zahvaliti se moramo našim županom Občine Ruše, Selnica ob Dravi in Lovrenc na Pohorju, ki s finančno pomočjo prispevajo k aktivnosti naše KO DIS. Veseli smo, da je bila posebna zahvala podeljena Upravnim enotam Ruše, osebno Kseniji Novak, ki je kot referentka tako nesebično pomagala našemu članstvu pri uveljavljanju pravic po vojnih zakonih.

*Predsednik KO DIS Ruše
univ. dipl. ing. Srečko Dobljekar*

Člani KO DIS Radeče na izletu

Člani krajevnih organizacij smo se tudi letos odpeljali na prijeten spomladanski izlet, in to v Verono in ob Gardskem jezeru. Ob dobrem vodenju smo zelo uživali pri ogledu mesta ter opisovanju njegove zgodovine. Videli smo tudi balkon Romea in Julije. Še prijetna vožnja do jezera ter v dogovoru nekaj samostojnega raziskovanja in nakupovanja po mestu in medtem seveda tudi okrepčilo in veselo druženje. V večernih urah pa smo se veselili in dobrega počutja vračali proti domu.

9. junija, ob dnevu izgnancev, smo se v lepem številu udeležili osrednje prireditve na dvorišču nekdanjega zbirnega centra za izgon Slovencev pri rajhenburškem gradu. Kljub starosti članstva je bila udeležba zelo dobra. Bilo nas je preko sto. Starejši ko so, bolj spoštujejo spomin na tista grozodejstva. Na mnogih obrazih so bile vidne solze in veselje. Po zaključku svečane prireditve smo še pozno popoldne nadaljevali sproščen klepet pri skupnem kosilu na Ribniku na Jesenovem.

B. M.

Člani KO DIS Radeče na izletu v Veroni

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Marija Rutar praznovala stoti rojstni dan

Pri slavljenki Mariji Rutar - člani KO DIS: Danilo Špes, Berta Ramšak, Marijan Špegelj in župan Občine Radlje ob Dravi Alan Bukovnik

V torek 7. avgusta 2007 je Marija Rutar iz Radelj ob Dravi praznovala stoti rojstni dan. Ob tej priliki smo jo obiskali tudi člani KO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica. V naši delegaciji je bil tudi župan Občine Radlje ob Dravi Alan Bukovnik, kar je našemu obisku dodalo še večjo težo, saj z njim zelo dobro sodelujemo. Predsednik našega KO Marijan Špegelj je slavljenki v imenu vseh članov DIS za njen jubilej iskreno čestital in ji zaželel dobrega zdravja in moči, tudi ob obujanju spominov na težko prehojeno pot, in še veliko lepih občutkov ob kramljanju s svojimi najdražjimi.

Marija je bila s svojo družino v mesecu juliju 1941 izgnana najprej v Bosno in nato Bjelovar na Hrvaško. V tistih hudih vojnih časih sta morala z možem preživljati šest otrok, kar seveda ni bilo enostavno. Na srečo se je, kljub vsem težavam, vsa družina v juliju 1945 v živinskih vagonih vrnila domov. Kot pravi slavljenka sama in tudi družinski člani, je bilo življenje po vrnitvi domov zelo težko. Takrat je rodila

še eno hčerko in tako dala življenje sedmim otrokom.

Naj omenim, da je njen sin Marko Rutar, ki je prav tako izganec in naš član, ob maminem visokem jubileju izdal posebno knjigo Maminih sto let. V tej knjigi, ki je v celoti posvečena naši najstarejši izganki, je tudi veliko zapisov o izgnanstvu Rutarjeve družine v Bosni in na Hrvaškem. Ta knjiga ni samo lep prispevek k jubileju njegove mame, temveč je tudi bogato zgodovinsko izročilo spominov na izgnanstvo.

Tistega dne smo od naše zgovorne slavljenke Marije Rutar, ki je ob svojem jubileju prejela tudi priznanje DIS, izvedeli še veliko lepega in prejeli tudi nekaj dragocenih napotkov za življenje.

Čestitka članom KO DIS Dobova za doživetih 90 in več let

Želimo jim obilo zdravja in zadovoljstva ter še mnoga leta med nami. In to so: izganka Ana Antolovič, rojena 25. 10. 1912. leta, begunec Vjekoslav Bokar, rojen 4. 6. 1914. leta, in izganka Ivanka Molan, rojena 15. 3. 1916. leta in Kristina Jurkas, rojena 21. 7. 1917. leta ter Marija Hodko, rojena 3. 8. 1916.

102. rojstni dan Ane Macur

Ana Macur s svojimi najbližjimi ob 102. rojstnem dnevu

Ana Macur, najstarejša članica KO DIS Polje ob Sotli-Bučke, je sedaj stanovalka Pegazovega doma za starejše občane v Rogaški Slatini. V domu se dobro počuti.

Rodila je tri hčerke in enega sina. Sedaj je že petkrat babica in osemkrat prababica. Je še vedno živahna in polna energije.

Še vedno se živo spominja in pripoveduje, koliko veselja, plesa in petja je bilo ob vaških veselicah in večerih ob kožuhanju. Njene modre oči se zazrejo nekam v daljavo in počasi reče: »Veste, pa ni bilo vse ravno gladko v mojem življenju.« Najhujše pa je bilo, ko sem morala z možem in tremi hčerkami zapustiti dom, težko prigarano letino in oditi v izgnanstvo v Nemčijo. Tam smo doživeli veliko ponižanj, lakote, strahu. Ob vrnitvi domov pa smo našli požgano in izropano domačijo.

Ob slovesu smo ji zaželeli le, naj teče njeno življenje mirno in naj jo sreča in zdravje držita čvrsto v objemu.

Ana Babič

97 let Marije Hudomalj

V aprilu je praznovala svoj 97. rojstni dan Marija Hudomalj iz Kisovca pri Zagorju. Kljub visokim letom in težkemu življenju - bila je v partizanih in kasneje izgnanka - je še vedno čila in zdrava, predvsem pa bistrega in vedrega duha. V imenu Društva izgnancev sva jo obiskali in ji zaželeli še veliko srečnih in zdravih let.

Marija Pešec, predsednica KO DIS, in Antonija Klembas, članica IO

Jubilantka Marija Hudomalj (tretja z leve), levo Antonija Klembas in svakinja Danica Hudomalj, desno Marjeta Pešec

92 let članice KO DIS Bučka Pepce Vene

Pepco Vene z Bučke so ob 92. rojstnem dnevu obiskali župan Občine Škocjan Anton Zupet in predstavniki KO DIS Bučka.

. Spomini in pričevanja izgnancev .

Začetek spomina

Leta 1978 se mi je porodila misel oziroma želja, da bi še enkrat videla tisti kraj, kjer se začnajo moji spomini.

S sestro sva se dogovorili in določili, da obiščeva kraj, kamor so nas med drugo svetovno vojno izgnali nacisti. Deset let starejša sestra je nosila v spominu več podrobnosti. Tudi meni jih ni manjkalo, kljub temu da sem štela še ne polnih pet let ob koncu vojne, vrnitvi v domovino.

Pripeljali sva se do Biberacha. Sestra je po spominu vedela nadaljevati pot. Jaz sem se spominjala le dolge asfaltirane ceste. Ta cesta naju je pripeljala do vasi Butnhausen. Sem so nas nacisti zadnje leto vojne naselili.

Do tega trenutka je moj spomin na Butenhausen hranil podobo velike vasi, če ne mesta. Sedaj pa je pred mano stala majhna vas. Skoraj popolnoma enaka, kakor je bila med vojno. Le tiste židovske hiše ni bilo več. Potok Lautertal je še vedno tekel skozi vas. Spominska podoba je v primerjavi z dejansko podobo vasice postajala pravljica dežela. Kajti spomin je hranil vasico v veliko večjih dimenzijah, kakor so bile resnične.

Prišli sva do mostu, katerega sem med vojno prečkala vsak dan odhajajoč v vrtec in vračajoč se pozno popoldan nazaj k staršem. (Starša sta medtem morala biti na prisilnem delu.)

Na mostu se mi je korak ustavil. Naslonila sem se na ograjo in sestri povedala, da se vasi spominjam zelo velike, sedaj pa vidim majhno vas z istimi hišami, kot so bile prej, le obnovljene fasade imajo. Nato sem malo pomolčala in s kančkom zadrege dejala: »Spomin mi pravi, da sem se ravno tu, da čutim še stopinjo, kjer sem se nekoč za hip ustavila. Bilo je leta 1944, ko sem štela štiri leta. Spominjam se, da sem takrat, v tistih dneh, imela četrty rojstni dan. V vrtcu sem spadala v skupino mlajših otrok, ki smo morali popoldan spati. Spalnica je bila s tremi posteljicami. Na prvi je ležal Petrček, na sredini jaz in na tretji Jürg. Omenjena sosedica pri spanju sta bila Nemca, jaz pa »Ansiedler«. Moja odejica je bila obrobjena z resicami. Petrček in Jürg sta resice na moji odejici oskubila.

Vzgojiteljica je škodo takoj ob vstopu opazila. Zahtevala je pojasnilo. Petrček je hitel pojasnjevati, da sem to storila jaz. Želela sem pojasniti, da to ni res, a me vzgojiteljica sploh ni poslušala. Otroci izgnancev smo morali molčati. Sledila je kazen: zapor v spalnici. Stisnila sem zobe, ustnice in bedrca, pa ni nič pomagalo. Vse je steklo in spolzelo po nogicah. Sedla sem v kot in jokajoč čakala na naslednjo kazen.

Po preteku zaporne kazni je vzgojiteljica pričakal čepeč kup mokrega in blatnega otroka. Kakšna sreča zanj je bila to, da je lahko ponovno izrekla besedo »Zigeunerbanda!«

Dabikazenle zadostovala, je vzgojiteljica ukazal skupinici junaških otrok, da me pospremijo domov. Korakala sem prva in sama, kakor da nosim križ pred procesijo. Iz procesije se je kakor litanije slišalo: Pokakana je! Doma je sledilo zopet kazensko počivanje v postelji. Mama me ni zaščitila, temveč kaznovala. Danes vem, da je tako morala ravnati, sicer bi bile posledice za vso družino. »

Sestra, ki me je z začudenimi očmi in molče poslušala, je dejala: »In ti se tega spominjaš?« »Se! Spomnila sem se popolnoma spontano pri psihologu, ko sem se tedensko udeleževala zdravljenja.«

»Tudi jaz se spominjam«, je nadaljevala sestra, »kako sta se mati in oče na tihem jezila, a ukrepiti si nista upala, saj nista smela.«

Modrovala sem dalje: »Za tem dogodkom sem vedno pogosteje ponoči močila posteljo. Mati je bila nejevoljna. Včasih se je razumevajoče spraševala, kaj to pomeni, saj sem bila zelo čist otrok. Drugič zopet ni imela potrpljenja z mano in mi jih je naložila na mokro zadnjo plat. Nikomur pa nisem upala povedati, da ponoči sanjam, da sedim na nočni posodi in mi nekdo prigrvarja, naj vendar naredim potrebo v kahlico, saj je kahlica temu namenjena. Na tak način sem seveda zmohčila posteljo.«

Podoba vasice Butenhausen, ki se je razgrnila pred nama, je bila izvir spominov, ki so iz minute v minuto nizali nekdanja doživlja, naju prevzemali in vodili dalje skozi vas.

Vračajoč se nazaj z izleta sva veliko premišljevali o spominih. Zaključili sva s spominom na vrnitev domov v septembru 1945.

Po vrnitvi k domačemu toplemu ognjišču, ki smo si ga ustvarili po II. svetovni vojni (zopet doma), nisem želela tega nikoli več zapustiti. Bedno, a toplo zavetje ob domači krušni peči, ob njej in na njej pa mnogo družinske ljubezni je sevalo neko posebno blaženost. Še posebej takrat, kadar se je v tej peči spekel tako težko pričakovani kruh, ki je zadil po vsej izbi. Ne zanemarljivo je bilo tudi dejstvo, da sta bila prisotna ljubeča starša, ki sta nam sedaj smela dajati občutek varnosti.

Po končani vojni in vrnitvi domov v Slovenijo so se moje nočne more neopazno končale in s tem tudi močenje postelje.

To so bila leta 1945/1946 in še 1947, bolj lačna kot sita, a v duši tako prijetno topla, kot nikjer drugje, niti prej, niti kasneje.

Terezija Debelak

Kako se je začelo ponemčevanje na Gorenjskem

Ko so prišli Nemci na Gorenjsko, so najprej spremenili imena mest in vasi. GorenjskajepostalaOberkrain. Večina krajev je že v času Avstro-Ogrske imela nemška imena. Takoj so jih spet preimenovali. Kranj je postal Krainburg, Radovljica je postala Radmanskendorf, Jesenice Assling, Kamnik je postal Stein. Vasem so dajali nemške končnice. Moja rodna vas se je poslej imenovala Möschnach, Brezje so postale Bresiach. Gorje so postale Goriach. Bohinj je postal Wohein. Sosednji vasi, Spodnji in Zgornji Otok, so ponemčili tako, da so v nemški jezik prestavili le Spodnji v Unterotok in Zgornji v Oberotok. Pomembno je bilo, da je imelo ime nemški prizvok, podobno kot imena vasi na Koroškem. Nekatera pa so dobila čisto druga imena, npr. Begunje so postale Vigaun, Bled je postal Veldes, kar je že nekdanji bil.

Potem so prišli na vrsto priimki in imena. Pri popisu prebivalstva takoj na začetku okupacije se je to dogajalo. Naš priimek so poslej pisali s ch, torej Arch, iz Jožefa pa sem postal Josef. Janez je postal Johannes. Šumniki so se pisali s sch in

tsch. Šlibar se je pisal Schlibar, Čebulj pa Tschedul. Z so spremenili v s. Tako je Zupan postal Supan in podobno. Če se danes peljem po Koroškem, vidim veliko priimkov, ki so slovenskega izvora, a so ponemčeni. V Ljubljani in na Gorenjskem je bilo že od naselitve v 15. stoletju veliko nemških imen. Npr. Hafner, Pichler, Gaser, Gantar, Grohar in veliko drugih. Sedaj so jih dosledno ponemčili. Npr. pisanje z dvojnim W, po dva nn, ss, ll, četudi ne bi bilo treba. Še danes veliko pomembnežev piše svoje priimke na ta način ali iz gole važnosti ali da bi poudarili svojo nemško preteklost, čeprav so v času socializma pisali svoje priimke po slovensko.

Leta 1943 so Gorenjsko, ki se je imenovala Oberkrain, priključili nemškemu rajhu. Dobili smo nemške osebne izkaznice, z nemškimi imeni in priimki. Po vojni smo vse zmetali proč. Niti za spomin ni nič ostalo. S tem namenom sem tudi napisal ta kratki zapis, da ne bi šlo čisto vse v pozabo. Saj naši otroci o tem ne vejo čisto nič. Predalec je že čas okupacije. 60 let je že minilo. Kmalu tudi nas ne bo več.

Jožef Arh, Bled

Spominski pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke

Na pohodu ob nemško-italijanski meji od Telč do Bučke je bilo letos še več pohodnikov kot lani. (14. 7. 2007) Foto: A. Rupar

V soboto 14. julija 2007 je KO DIS Bučka pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 organizirala tretji pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke. Na Telčah sta pohodnike pozdravila Alojz Rupar člana IO DIS in Silva Marjetič, Predsednica KO DIS Bučka

Na pohodu je bilo letos veliko več pohodnikov kot lani in pomembno je, da je bila tudi precej mladih. Med pohodniki je bila tudi večja skupina članov DIS in KO DIS Zagreb s predsednikom Alojzom

Kramarjem. Tudi letos je bil med pohodniki poslanec DZ mag. Franc Žnidaršič in soproga Danuška. Na zaključku pohoda pa se je udeležencem pridružil še poslanec DZ Ivan Gril.

Oba poslanca sta pozdravila udeležence pohoda in prireditve in obljubila, da se bostva v DZ zavzemala za uveljavljanje pravice do povračila gmotne škode.

Na zaključku prireditve je predsednica DIS Ivica Žnidaršič podelila Silvi Marjetič najvišje odličje »Zaslužna članica DIS«.

Fanika Mejaš iz Zabukovja pri Mirni, članica KO DIS Trebnje, je po zaključku pohoda na prireditvi na Bučki recitirala Aškercevo pesem Deseti brat. Prisluhnili so ji vsi prisotni.

Naš Vestnik

Mnogim se je življenje že utrnilo, a prizadevnosti naše ni zmotilo.

Ko Vestnik hišo obdari, znova upanje izgnancev obnovi.

Časopis bridko ima nalogo, ker celo opozarja na škodo, med vojno tem ljudem storjeno. Le zakaj oblast ta zločin tako preverja?

V vrsticah resnico vsem ponuja. Tudi oblastnikom v duši iskrenost vzbuja. Da človek bil bi človeku prijatelj pravi, ker le zdravo srce bolno zdravi.

Kaj če ti trpeči niso pravi, da drobiž bi jim dali? Morda tistim drugim, ki so jih z njihove zemlje izgnati pomagali.

Jože Krizančič

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tominšek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Franc Žičkar, Leskovec
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje - predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče Miroslav MEDVED Janez UREK	26. 04. 1942 22. 11. 1930	09. 06. 2007 23. 07. 2007
KO DIS Bizeljsko Ana KMETIČ Amalija KOVAČIČ Anka MARTINI	06. 06. 1915 31. 03. 1927 09. 08. 1929	04. 08. 2007 30. 07. 2007 12. 07. 2007
KO DIS Bled Franc DEŽMAN Jerica ZUPAN	18. 05. 1926 18. 03. 1923	04. 09. 2007 17. 07. 2007
KO DIS Boštanj Rado BIZJAK Ivana FELICIJAN Flora KODRIČ Stanislav LIPAR Marta NOVATO Alojz NOVŠAK Boris PAVLICA Marija PAVLICA Ana SOVINC Karlo STANTIČ Vlado ŠTEBLAJ	11. 05. 1927 11. 07. 1914 25. 04. 1913 03. 11. 1926 08. 04. 1936 24. 03. 1938 05. 01. 1930 26. 10. 1908 23. 05. 1923 30. 07. 1933 02. 12. 1924	22. 04. 2007 05. 07. 2007 04. 09. 2007 16. 08. 2007 03. 08. 2007 16. 08. 2007 06. 08. 2007 11. 07. 2007 30. 07. 2007 08. 04. 2007 08. 07. 2007
KO DIS Brežice Antonija KOLEŠNIK Anton PLANINC Vladimir POLAK	02. 09. 1919 26. 06. 1935 12. 03. 1927	oktober 2007 14. 09. 2007 11. 09. 2007
KO DIS Celje Marija-Darinka CVETKO Dragica KANDOLF	22. 10. 1935 29. 02. 1932	27. 09. 2007 18. 09. 2007
KO DIS Kamnik Stanislav ŽAVBI	13. 06. 1930	27. 07. 2007
KO DIS Kočevje Jože PRIJATELJ	12. 06. 1914	21. 06. 2007
KO DIS Komen Danica BIRSA Justina GUZOVIČ Zdena JAZBEC Karel TERČON Otilija ZUCCOLI	22. 07. 1913 03. 04. 1925 12. 12. 1915 1924 05. 05. 1937	03. 06. 2007 17. 04. 2007 13. 05. 2007 12. 04. 2007 16. 04. 2007
KO DIS OBALA Koper, Izola, Piran Frančiška CEGLAR Milan PODGORNIK	03. 10. 1934 22. 03. 1922	22. 08. 2007 18. 06. 2007
KO DIS Kozje Ivan OMERZEL	1934	07. 08. 2007
KO DIS Krmelj-Tržišče Ana KOVŠČEK Ivan KRANJC	29. 10. 1935 27. 01. 1927	21. 06. 2007 22. 03. 2007
KO DIS Leskovec Marija FELICIJAN Metod JENIČ Franciška KOSTEVC Alojz MARGETIČ Marija MOHAR Alojz MOLAN Vladislava RAČIČ Mihael RAČIČ Viljem VIDENIČ Albina VRŠČAJ	01. 01. 1919 27. 07. 1931 20. 02. 1940 14. 06. 1932 27. 11. 1922 14. 12. 1925 04. 08. 1938 23. 08. 1916 05. 02. 1927 24. 09. 1925	16. 04. 2007 05. 08. 2007 02. 07. 2007 15. 06. 2007 20. 08. 2007 21. 07. 2007 10. 06. 2007 23. 04. 2007 03. 10. 2007 29. 05. 2007
KO DIS Litija Tinca LEBAR Marija SMREKAR Frančiška VRTAČNIK Ljudmila ZUPAN	18. 11. 1921 26. 02. 1924 10. 11. 1923 15. 02. 1936	04. 06. 2007 11. 04. 2007 09. 2007 18. 09. 2007
KO DIS Ljubljana Bežigrad Ignacij VIDMAR		20. 07. 2007

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Center Draga GERMAN-DOBROTA Alojzij GORENC Bogdana GROBELNIK Nada KOŠOROK Marija SOŠIČ	08. 08. 1925 17. 06. 1925 24. 03. 1928 04. 01. 1923 15. 08. 1929	25. 04. 2007 22. 11. 2006 25. 07. 2006 11. 09. 2006 23. 05. 2005
KO DIS Maribor Pobrežje Ida VREČKO	09. 05. 1931	09. 01. 2007
KO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica Alojz REK	23. 05. 1926	15. 06. 2007
KO DIS Ormož Marija PRIZMIČ-PETOVAR	25. 02. 1924	14. 04. 2007
KO DIS Pince Marof – Benica – Petišovci Stane FRLETIČ	21. 03. 1919	25. 06. 2007
KO DIS Radeče Kristina FIGAR Jožefa KOŠIR Julijana KOZOROG Pavla SERNEC	11. 08. 1924 17. 02. 1925 23. 02. 1913 26. 04. 1936	14. 08. 2007 21. 08. 2007 06. 2007 24. 08. 2007
KO DIS Ravne na Koroškem Jaroslav KOTNIK	19. 02. 1914	13. 08. 2007
KO DIS Radovljica Amalija PAVLIN Jože PETERNEL	10. 07. 1911 30. 08. 1930	24. 07. 2007 30. 06. 2007
KO DIS Rogaška Slatina Amalija MAJCENOVICH	05. 06. 1926	08. 07. 2007
KO DIS Slovenj Gradec Janez GRABEC	13. 06. 1935	14. 07. 2007
KO DIS Srednja Dobrava Marija BERTONCELJ	24. 01. 1934	16. 08. 2007
KO DIS Studenec Slavka COZI Julka KOTAR Rozalija ŽIBERT	08. 06. 1929 19. 06. 1923 02. 12. 1912	26. 08. 2007 12. 02. 2007 13. 03. 2007
KO DIS Šentjanž Ljudmila MARKOVIČ	27. 09. 1930	17. 09. 2007

Spoštovani izgnanci!

Zaradi velikega povpraševanja po knjižici umrlih v izgnanstvu in ker v njej manjka še veliko imen in priimkov, je bilo na skupščini DIS 17. 9. 2007 sklenjeno, da se knjižica ponatisne.

Da bi jo čimbolj izpopolnili, prosimo, da nam javite vse, ki v tej knjižici še niso vpisani (svojce, znance, vse tiste, za katere veste, da so umrli v izgnanstvu).

Podatki morajo vsebovati:

- ime in priimek
- datum rojstva
- kraj, od koder je bil izgnan
- datum smrti in
- kraj, kjer je pokopan (če ne veste točno imena kraja, napišite npr. Nemčija ali vsaj približni kraj in postavite zraven ?).

Prosimo tudi predsednike KO DIS, da preverijo vpise vseh, ki jih imate že tudi na spominskih ploščah v svojih krajih, in nam javite manjkajoče podatke.

Želimo, da bi bila knjižica čim bolj popolna, saj smo dolžni zapisati in ohraniti spomin na tiste, ki morajo počivati v tuji zemlji in njih grobov ne moremo obiskovati. Podatke potrebujemo čimprej oziroma takoj, ko bo mogoče.

Komisija za stike s kraji izgnanstva
Zdenka Kaplan,
predsednica